Leto LXX Štev. 9 a V Ljubljani, v torek, 13. januarja 1942-XX Poštnina plačana v gotovini Prezzo — Cena L 0.70

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.
Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.
Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001—4005.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.
Filiale: Novo mesto

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.
Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 589

Živahni letalski boji v Cirenajki

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Italijansko in nemško letalstvo je bilo zelo delavno in je napadalo sovražna letališča v Gambutu in Agedabiji, kjer je bilo mnogo letal težko poškodovanih na tleh, letala pa so tudi v nizkem poletu obsipala z ognjem iz strojnic čete na pohodu in na počivališčih, bombardirala so tanke in motorna sredstva.

Nemški lovci so sestrelili tri letala vrste »Curtis« in letalo vrste »Hurricane«.

Otok Malta je bila zopet mnogokrat napadena z letali.

Hitler odlikoval generala Ambrosia

Reka, 12. jan. AS. Hitler je podelil poveljniku druge armade generalu Ekse Vittoriu Ambrosiu odlikovanje velikega križa reda nemškega orla z zvezdo in mečem. Odlikovanje je podelil Ekscelenci Ambrosiu polkovnik Rohrbach. Odlikovana sta bila tudi generala Blasio in Castellano.

Angleška vojna ladja potopljena

Rim, 12. jan. AS. V Londonu je bilo uradno objavljeno, da je bila potopljena angleška korveta »Salvia«.

Turčija hoče ostati izven vojne

Carigrad, 12. jan. AS. Turški tisk je zelo hladno sprejel Edenove izjave v angl. parlamentu o pogovorih z moskovsko vlado. »Ikdam« pravi, da turška vlada zasleduje le politiko ostati izven vojne. Vsak poskus, potegniti jo v vojno, bo ostal brez uspeha, če pa bomo napadeni, se bomo branili z vsemi silami, končuje list.

Zagrebška posadka prisegla

Zagreb, 12. jan. AS. Včeraj je bila v hrvatski prestolnici slovesna zaprisega zagrebške posadke. General Stancer je najprej pregledal častno četo, nato pa je imel ognjevit nagovor.

Bolgarski pravosodni minister pride v Zagreb

Sofija, 12. jan. AS. Okrog 20. januarja pride v Zagreb bolgarski pravosodni minister Mitakov, ki se bo udeležil prireditev bolgarsko-hrvatskega tedna, ki bo v hrvatski prestolnici. Ob tej priliki bo podpisana pravosodna pogodba med obema državama.

Japonske čete na Celebesu

Japonska ofenziva na Malajskem polotoku v polnem razmahu — Duff Cooper odpoklican iz Singapurja

Stockholm, 12. jan AS. Dopisnik lista »Svenska Dagbladet« poroča iz Batavije, da so se japonske čete izkreale v pokrajini Minahassa, in sicer v severnem delu otoka Celebesa. Izkrcanje japonskih čet so pripravili posebni oddelki japonskih padalcev, pred izkrcanjem pa so se razvili hudi boji na otoku. Pokrajina Minahassa je zelo bogata na nasadih kave, riža in kokosovih palm.

Tokio, 12. jan. AS. Zastopnik vlade je odgovoril na vprašanje časnikarjev, kaj se bo zgodilo s sultani, ki vladajo v malajskih deželah, da bodo japonske čete zasedle njihovo ozemlje, vendar pa je japonska vlada prepričana, da lahko meni, da bodo ti knezi sodelovali z Japonsko.

Tokio, 12. jan. AS. Da bi lahko koristno izkoriščali podzemeljske zaklade po zasedenih krajih v južnem Pacifiku, zlasti železo, baker, nikelj, mangan in nafto, bodo ustanovili Japonci novo družbo s podružnicami na Filipinih, Borneu, na Malajskem polotoku in drugih zasedenih krajih v vzhodni Aziji.

Tokio, 12. jan. AS. Po poročilih, ki prihajajo z bojišča, se Angleži na Malajskem polotoku neurejeno in nemirno umikajo. V nekaterih krajih Angleži niti niso imeli časa, da bi odstranili protiletalskih topov. Polkovnik Fulton, ki so ga zajeli Japonci, je povedal, da vlada v visokem angleškem poveljstvu popoln nered in da je prehrana vojaštva neurejena. Izvedelo se je tudi, da je vrhovni angleški poveljnik na Malajskem polotoku Penball, ki je branil Kuala Lumpur, pribežal v Singapur. Število Indijcev, ki se pridružujejo zmagovitim Japoncem, iz dneva v dan narašča. S Filipinov je prispela novica, da je sin podpredsednika Osmanija pokazal pripravljenost sodelovati z Japonci. Med boji na Malajskem polotoku je padel japonski olimpijski prvak Ohio.

Tokio, 12. jan. AS. Ostanki angleški čet, ki so raztreseni po severozahodnem delu Malajskega polotoka, kakor tudi večji del sovražnikovih sil na zahodni obali in tudi del tretje armade, skupno 30.000 mož, so v popolnem razsulu. Po deveturnih neprestanih bojih so japonski oklepni oddelki prebili sovražnikove postojanke in vdrli proti jugu. Sovražnik je imel mnogo mrtvih, med njimi je bil tudi poveljnik 28. brigade. Japonsko letalstvo sovražnika na begu zasleduje. Ceste, ki vodijo v Singapur, so natrpane z vojnim materialom in umikajočimi se angleškimi četami.

Tokio, 12. jan. AS. Japonski politični krogi komentirajo dejstvo, da je padel Kuala Lumpur, ki je bil zadnja angleška obrambna točka na pohodu japonskih čet proti Singapurju. Sedaj bo prodiranje proti angleški trdnjavi še lažje. V Tokiu so naravnost presenečeni zaradi hitrosti padca Kuala Lumpurja. Angleške čete niso več sposobne braniti se proti Japoncem, če so se morale takorekoč brez boja umakniti iz te važne postojanke na Malajskem polotoku. Kuala Lumpur je najbolj naseljeno mesto na Malajskem polotoku poleg Singapurju in je važno središče za izvoz kavčuka, cinka in bakra.

Lisbona, 12. jan. AS. Iz Washingtona se je izvedelo, da je mornariško ministrstvo objavilo novico, da so japonske čete napadle pomorsko oporišče Tutuilo pri Samoi v južnem delu Tihega morja. Tutuilo je včeraj kmalu po polnoči bombardirala manjša japonska vojna ladja. Na otok je padlo 14 bomb in so bili trije mornarji ranjeni.

Tokio, 12. jan. AS. Japonski glavni stan poroča, da so Japonci zasedli Olangapo, važno podmorniško oporišče na zahodni obali polotoka Batang na otoku Luzon, 600 milj vstran od Manille.

Stockholm, 12. jan. AS. Mornariško ministrstvo v Washingtonu je sporočilo, da je bilo napadeno pomorsko oporišče Tutuila, otok, ki pripada otočju Samoa v Južnem Pacifiku, in sicer 11. januarja opoldne. Neka manjša japonska vojna ladja je streljala na pristanišče, kjer je eksplodiralo več bomb. Bili so ranjeni trije mornarji, oporišče samo pa ni utrpelo nikake škode.

Tokio, 12. jan. AS. Agencija Domei sporoča, da so včeraj dne 11. januarja japonske sile zasedle Kuala Lumpur in da sedaj vihra japonska zastava v prestolnici združenih malajskih držav. Japonski glavni stan je potrdil to novico.

Stockholm, 12. jan. AS. Londonski dopisnik lista »Stockholms Tidningen« poroča, da angleški listi zelo kritizirajo obnašanje angleške vojske na Malajskem polotoku. »Sunday Times« poudarja odkrito, da je angleška vojska zagrešila veliko napako.

Dopisnik podčrtava, da so angleški politični krogi prepričani, da je demisijo Duffa Cooperja zahtevala avstralska vlada in da Churchill ne bo imenoval njegovega naslednika v Singapooreju.

Nanking, 12. jan. AS. Iz Čungkinga se je izvedelo, da birmanska cesta zaradi povečanega japonskega letalskega delovanja ne more več služiti svojemu namenu in da sedaj Čangkajškova vlada z Anglo-Amerikanci proučuje možnost nove ceste, ki bi šla preko Tibeta. Zgraditi bi bilo treba samo odsek Čungking—Patang, dočim bi moral biti drugi del, ki gre preko indijske višave Assan zvezan s Kalkuto.

Tokio, 12. jan. AS. Japonski uradni govornik je izjavil, da vodi Japonska vojno proti napadalnim Anglosaksoncem, da pa nima nobenih namenov proti Južni Ameriki in da zato želi ostati z južnoameriškimi narodi v takem prijateljskem razmerju, kakor je bila v preteklosti.

Tokio, 12. jan. AS. Bivši japonski konzul v Davau je bil imenovan za političnega svetovalca novega župana v Manilli.

Tokio, 12. jan. AS. Japonski oddelki so zasedli neko letališče, ležeče 4 km jugozahodno od Kuala Lumpurja.

Nanking, 12. jan. AS. Uradni govornik pri japonskem vojaškem zboru, ki deluje na Kitajskem, je objavil izgube, ki so jih pretrpele čete čungkinške vlade od 8. decembra do 8. januarja: Kitajci so imeli 37.000 mrtvih in 9000 ujetnikov. Izgubili so tudi velike količine avtomatskega orožja.

Japonska postaja gospodar Vzhodne Azije

Anglija in Amerika ne moreta več preprečiti japonske zmage

Tokio, 12. jan. AS. Radijski govor kapitana Hiraide, govornika glavnega stana japonskih pomorskih sil, ki so ga prenašale vse radijske postaje v Vzhodni Aziji, je podal pregled vojaškega položaja. Dejstvo, da Združene države niso predvidevale napada na Havajske otoke in izgube mornarice v Pearl Harbourju, mornarice, ki naj bi pomagala pri obkoljevanju Japonske, je dejal Hiraide, in pa stalno japonsko napredovanje proti jugu, potrjuje, da se izvaja japonski udarec po določenih načrtih.

V Saigonu in Bangkoku so bili doseženi tudi politični in vojaški sporazumi, ki onemogočajo angleško grožnjo iz Birme ali Malajskega polotoka. Z zasedbo Hongkonga je bila uničena zadnja sovražnikova grožnja z boka. Naše podmornice so potopile tudi nekatere ladje, ki so hotele iz Manillskega zaliva v Nizozemsko Indijo ali na Havajske otoke. Tako na primer pomožno ladjo »Heron«, letalonosilko »Langley« in dve podmornici.

Na že zasedenih krajih, kakor tudi z bodočo zasedbo Singapurja ter področja med Sumatro in Novo Gvinejo lahko Japonska računa na neomejene rezerve. Nobenega dvoma ni več o popolnem angleškem porazu. Nova obrambna fronta, o kateri govore v Angliji in Združenih državah, naj bi bil obupen poskus, upirati se na Nizozemski Indiji, kamor naj bi se umaknili ostanki razpršenih čet z Malajskega polotoka in s Filipinov. Japonska že misli na zavarovanje svojih postojank pred Indijskim oceanom in Indijo, ter Birmo tako, da sovražnik tudi s te strani ne bo mogel izvesti nobenega napada s pomočjo iz Čungkinga. Kar se Amerike tiče, je Japonska odločena, da ne bo dopustila nikakršnega vmešavanja Združenih držav v vzhodnoazijske zadeve. Anglija in Združene države ne morejo več zadržati razvoja novega reda v Vzhodni Aziji, kakor ga hoče Japonska.

Boji na srednjem odseku na vzhodu

Dva angleška rušilca torpedirana

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 12. januarja: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Boji na srednjem odseku vzhodnega bojišča in v valdajskem področju še trajajo. Na drugih odsekih bojišča nobenih bistvenih vojnih dejanj.

Daljnostrelna baterija vojne mornarice je obstreljevala Dover in so bili ugotovljeni zadetki.

Podmornice so potopile na Atlantiku en angleški rušilec in torpedirale en rušilec na Sredozemskem morju.

V Severni Afriki živahno izvidniško delovanje. Nemška bojna letala so bombardirala cesto na obali Cirenajke in angleška letališča na otoku Malti.

V času od 1. do 10. januarja je angleško letalstvo izgubilo 42 letal in sicer od tega 19 letal nad Sredozemskim morjem in v Severni Afriki. Ob istem času smo v boju proti Angliji izgubili devet lastnih letal.

Vojno poročilo z dne 7. januarja je poročalo o sovjetskem poskusu izkreanja v Evpatoriji na Krimu. V boju med hišami in na cestah je sovražnik izgubil 600 mrtvih vojakov in 1300 partizanov, 203 ujetniki pa so padli v naše roke. Ta uspeh je treba pripisati odločnosti podpolkovnika Boddiena, ki je kot poveljnik izvidniškega oddelka pehotne divizije v tem boju padel. Temu junaškemu častniku je bilo po smrti podeljeno odlikovanje hrastovega lista k viteškemu križu železnega križa.

Berlin, 12. jan. AS. Danes obhaja maršal Hermann Göring svoj 49. rojstni dan. Ob tej priliki so posvetili nemški listi lepe članke Göringovemu delu za razvoj nemškega letalstva.

Koliko je bilo že nabranega za nemško vojsko v Rusiji

Berlin, 12. jan. AS. Do predvčerajšnjem opoldne so v 64.000 zbiralnih uradih po vsej Nemčiji nabrali zimske obleke za nemško vojsko na vzhodnem bojišču vsega skupaj 57,825.000 kosov in sicer: 2,958.000 kožuhov in s kožuhovino podloženih oblačil; 1,978.000 srajc, 1,871.000 hlač, 4,948.000 volnenih telovnikov in jopic; 5,986.000 ovratnic; 650.000 mufov, 1,212.000 pletenih srajc; 1,178.000 volnenih pasov; 7,781.000 parov nogavic; 104.000 parov galoš in škornjev podloženih s kožuhovino; 170.000 parov nogavic; 104.000 parov smuških čevljev; 3 milij. 138.000 volnenih pokrival; 3,854.000 parov rokavic; 6,818.000 zapestnikov; 1,499.000 ščitnikov za kolena; 2,451.000 ušesnikov; 6,362.000 kosov različne obleke; 1,485.000 volnenih in kožuhovinastih odej. Dozdaj so na vzhodno bojišče poslali že 3056 vagonov nabranega blaga.

Obsedno stanje v Boliviji

Buenos Aires, 12. jan. AS. Iz La Paza se je izvedelo, da je prišlo med vlado in parlamentom do velikih sporov v vprašanjih notranje politike. Vlada je zato proglasila obsedno stanje nad celo državo.

Sredozemsko morje – veliko breme angleške strategije

Rim, 12. jan. AS. »Popolo di Roma« objavlja pod naslovom »Eno morje in trije oceani«. V članku pravi, da so Združene države doživele hud poraz na Havajskih otokih in so morale umakniti ostanke svojega brodovja s Tihega morja v varnejše območje, kjer bodo počakale na ofenzivo, ki jo menijo sprožiti šele v letu 1943.

Anglija pa je tudi v težkih razmerah na vseh morjih in sicer v Sredozemskem morju, na Atlantiku, na Indijskem oceanu in na Tihem morju. Anglija je morala prepustiti obrambo Avstralije Amerikancem in sedaj skušajo Angleži ustvariti novo obrambno črto, ki bi iz Birmanije šla čez Sumatro in Javo ter bi naj preprečila prodor Japoncev na Indijski ocean. Pa tudi na Atlantiku morajo Angleži računati z novimi večjimi napadi na njihove pomorske prometne zveze.

Najbolj kočljiva strateška točka pa je za Anglijo Sredozemsko morje in sicer:

1. Na Sredozemskem morju morajo delovati vse angleške sile, ki so še ostale, potem ko so Angleži izgubili štiri bojne ladje, štiri letalonosilke, 15 križark, 61 rušilcev; vsega skupaj tedaj 445.788 ton vojnega ladjevja;

2. Angleško brodovje se na Sredozemskem morju silovito izčrpava;

3. Moč Anglije na Sredozemskem morju popušča, delavnost italijanske mornarice in italijanskega letalstva pa se veča, kar dokazujejo neprestani letalski napadi na Malto.

Nove omejitve hrane v Angliji

Lizbona, 12. jan. AS. Parlamentarni tajnik ministrstva za prehrano Lloyd George je govoril danes v Middlesboroughu in je rekel, da bodo ameriške ladje zaradi vstopa Japonske v vojno prav tako potopljene, kakor so bili angleški parniki. Zato ne bo mogoče povečati jedilnega lista. Verjetno ga bomo morali zmanjšati. Morali bomo zadrgniti pas, toda tudi tako bomo imeli še najboljšo hrano med vsemi narodi v Evropi.

K tej značilni izjavi o zmanjšanju obrokov hrane v Angliji je treba pripomniti, da se evropski narodi bojujejo ravno zato, ker je Anglija »bolje hranjena« kakor druge države.

Švedska štiriletka

Stockholm, 12. jan. as. Švedski vojni minister Stoeld je izdelal velikanski štiriletni načrt za švedsko oborožitev, ki ga bo predložil prihodnjemu zasedanju parlamenta. Predvidena je zgraditev velikih tankov, velikega števila protiletalskih potov in avtomatskega orožja. Med drugim bodo ustanovljene tudi nove motorizirane divizije, kolesarski bataljoni in alpinski oddelki, da bo vojska čimbolj gibka. Mornarica bo dobila več lahkih ladij in torpedovk, od 1700 do 1800 ton, tri križarke ter več eskadril torpednih letal. Letalstvo bo zboljšano tako po kakovosti, kakor po količini. Stroški za ta obrambni načrt znašajo 750 milijonov kron na leto.

Sneg ovira promet na Hrvatskem

Zagreb, 12. jan. AS. Zaradi snežnih zametov v zadnjih dneh je bil popolnoma prekinjen železniški promet med Splitom in Zagrebom.

Bolgarija zavrača angleške namene na Balkanu

Sofija, 12. jan. AS. List »Slovo« piše o resničnem položaju, v katerem se danes nahaja Anglija in pravi med drugim:

»Sodeč po obupnih izjavah londonskega radia in londonskega tiska, je jasno, da mora biti položaj Anglije zelo kritičen, če sta Churchill in Eden smatrala za potrebno prositi pomoči pri Rooseveltu in Stalinu. Roosevelt si že dolgo želi biti dedič razpadajočega angleškega imperija. Kremeljski diktator pa stavi vsak dan nove zahteve. Anglija ne samo, da je obljubila Kremlju popolno gospodstvo nad delom jugovzhodne Evrope, ampak je po izjavi bivšega ameriškega poslanika v Sofiji, ki se sedaj nahaja v Carigradu, odločena zbrisati Bolgarijo z evropskega zemljevida. Že samo iz tega se da ugotoviti, da imajo tako imenovane velike demokracije, ki pravijo, da se bore za svobodo malih narodov, v resnici popolnoma drugačne načrte, kakor pa trobentajo o njih. Zato, da je Bolgarija zelo dobro in pravočasno razumela, kje je pravičnost in odkritosrčnost in se je zato tudi zvezala z osnimi silami

Pomen hrvatske vojske:

»Zgodovina Hrvatske – veriga krvavih borb«

piše hrvatski zunanji minister

Zagreb, 12. jan. AS. »Hrvatski narod« je objavil članek, ki ga je napisal hrvaški zunanji minister dr. Lorković v ustaški zbornik. Minister Lorković pravi, da je hrvaški narod izrazito vojaški narod, čigar zgodovina je ena sama nepretrgana veriga krvavih borb za ohranitev očetnjave, potem pa nadaljuje: »Žal pa se je v hrvaški politiki sredi preteklega stoletja začel tajiti vojaški pomen in z njim vred tudi temeljne kreposti hrvaškega naroda. V osebi Ivana Jelačića se je prvikrat združila osebnost hrvaškega bana in vojskovodje. Po pogodbi, ki so jo sklenili Habsburgovci z Madžari l. 1867., je ban izgubil svoje vojaško dostojanstvo in s tem je nastal tudi konec prave in lastne hrvaške vojske. Tedaj so hrvaški politiki preklinjali Avstrijo in Habsburgovce. Zazijal je širok prepad med hrvaškimi politiki in vojaškimi krogi. Po smrti Starčeviča se je prepad še poglobil, kajti tedaj se je začela širiti ideja, da je vsaka vojska in vsak vojni duh znak barbarstva, ki pa nasprotuje idealom svobode in kulture. To so bili znanilci liberalizma in pacifizma, ki so se pojavili tudi med drugimi narodi. Svobodno narodi, ki so imeli lastne vojske in lastne države, so se lažje upirali temu strupu, toda Hrvatje se niso mogli, ker so videli v vojski le znake tuje nadoblasti. Zato se je žalibog dogodilo, da so hrvaški politiki tedaj, ko se je začela prejšnja svetovna vojna, izgubili iz oči dejstvo, da bi si ljudstvo lahko priborilo z orožjem v roki svojo svobodo in boljšo bodočnost. Ob sporu med hrvaškimi politiki in vojaškimi krogi pa je leta 1918. nastala zmaličena stavba, ki se je imenovala kraljevina Jugoslavija. Hrvatski narod je sicer ozdravel ob zlih delih Jugoslavije, toda neka druga bolezen se je začela lotevati duše hrvaškega naroda, namreč pacifizem, ki je onemogočil politikom sleherni uspeh v narodni borbi. Umor hrvaškega političnega voditelja Stjepana Radića v Belgradu je zadal smrtni udarec pacifističnemu duhu. Ljudstvo je začelo razumeti, da se z razgovori, razpravami, sestanki, sejami in članki ne da boriti proti srbski krvoločnosti, ki je hotela najprej oropati, potem pa celo do temeljev uničiti hrvaški narod. V tem času je začel dr. Ante Pavelič z zgodovinskim dejanjem, ko je začel zbirati okrog sebe hrvaško vojsko. To je bila za Jelačičem prva prava hrvaška vojska. Ustaško gibanje je prvo zasulo prepad med političnim in vojaškim duhom hrvaškega naroda.

Hrvaška politika je dobila v ustaškem gibanju svojo vojaško podlago in ustaška vojska ve, kakšni so njeni politični cilji. Ustaš je politikujoči vojak, poglavnik pa je vodja in državnik. V tej sintezi se zrcali ves zgodovinski pomen ustaškega gibanja. Ko je hrvaški narod začel vstopati v ustaško gibanje, je prihajal do spoznanja, na kakšen način si bo priboril svoj cilj, ki je: svobodna in neodvisna hrvaška država. Ta se je ponovno rodila v znamenju ustaštva, hrvaški narod pa je doživel svoj prerod v skladu s svojimi kulturnimi dejanji in s svojo starodavno vojaško slavo.

Z vsega sveta

Portugalska

Letalski promet

med USA in Portugalsko se je v zadnjem času razvijal v velikem neredu. Pristojni krogi so izjavljali, da je promet oviralo slabo vreme nad Atlantikom. Prejšnji teden je čezoceansko letalo prišlo samo enkrat in sicer v sredo v Lisbono ter je s tem letalom dopotoval diplomatski zastopnik Costarice pri francoski vladi. S prihodnjim letalom pa mora priti v Evropo novi argentinski veleposlanik v Rimu.

Letalska zveza

London—Lisbona—Kairo je bila prejšnji teden tudi prekinjena in sicer zaradi slabega vremena. V Lisboni čaka na letališču še vedno angleško letalo za polet v Kairo. Toda angleški listi so vse dni z letali redno prihajali v Lisbono.

Amerika

Ure so pomaknili

za eno uro naprej v Združenih državah. Ameriški kongres je sprejel ta vladni predlog s 67 proti 20 glasovom, vlada pa je utemeljevala ta predlog z mnenjem, da bodo ljudje na ta način štedili z razsvetljavo. Novi čas bo v veljavi vso vojno dobo.

Mandžurija

Gospodarsko petletko

bodo začeli izvajati v Mandžuriji, kakor je to sklenila na svoji zadnji seji japonska vlada. Načrt za petletko v Mandžuriji je izdelal japonski gospodarski minister, petletka pa naj pospeši izčrpavanje gospodarskih virov Mandžurije.

Japonska

Banka južnih pokrajin

je bila ustanovljena v Tokiu. Namen te banke je, da bi takoj poskrbela za potrebna sredstva za razvoj tistih južnih pokrajin in dežela ob Tihem morju, ki jih bo japonska vojska zasedla. Banka je že začela s svojim delom.

Anglija

Obroke masti

so zopet omejili v Angliji, prav tako pa tudi obroke surovega masla in sira. Oblasti so objavile, da je bilo potrebno uvesti te omejitve, ker se zaloge živil manjšajo. Anglija pa nima dovolj parnikov za prevoz življenjskih potrebščin, ker se je vojna razširila na Tiho morje in mora Anglija hitro tja prevažati okrepitve.

Dva nemška letalca,

ki sta bila ujeta v Angliji, sta zbežala iz ujetniškega taborišča in neopaženo prišla na neko angleško vojno letališče, kjer sta sedla na angleško letalo in zbežala v Nemčijo.

Nemčija

Na smrt je bil obsojen

pred posebnim sodiščem v Kasselu verižnik Karl Sachs, ki je skušal skrivaj trgovati z zimskimi oblačili, ki so bila nabrana za nemško vojsko na vzhodu. Sachs je bil star 61 let in je prišel v skladišče nabranih zimskih oblačil v Fuldi, kjer je izjavil, da je od stranke pooblaščen za prevzem zimskih oblek. Na ta način se mu je posrečilo prisvojiti si velikansko količino nabrane robe, ki jo je nato skušal prodati. Na smrt je bil obsojen dne 7. januarja, smrtna kazen pa je bila izvršena naslednjega dne ob zori.

Švedska

Švedski prostovoljci

so s finskega bojišča prišli za božične praznike domov na dopust, sedaj pa se zopet vračajo nazaj na svoje postojanke. Prvi oddelek, 200 prostovoljcev, je že odšel na Finsko, druge skupine pa bodo te dni sledile.

Bolgarija

Vse premoženje

bo bolgarska vlada zaplenila tistim državnim in občinskim uradnikom, ki bi si v sedanjih časih na nepošten način iskali nove vire dohodkov. Korupcijo med državnim uradništvom in javnimi nameščenci bo vlada z vsemi sredstvi zatirala. Vsi državni uradniki in javni nameščenci morajo takoj predložiti točen popis svojega sedanjega premoženja in na podlagi teh spiskov bodo oblasti potem lahko vedno ugotavljale premoženjsko stanje uradnikov.

Madžarska

Madžarska banka

in trgovski zavodi morajo takoj odpustiti vse židovske nameščence, tako je ukazalo notranje in vojno ministrstvo.

Mehika

Bivši romunski kralj Karol,

ki živi v Mehiki, je našel zaposlitev. Neki odbor mu je ponudil predsedstvo »Zveze svobodnih narodov«. To zvezo so ustanovili v Združenih državah.

Brazilija

Profesor Piccard,

znani stratosferski letalec in njegov sodelavec Cosyns, sta te dni na španskem parniku »Cabo« prišla v Rio de Janeiro. Oba sta prišla v Brazilijo, da bi prisostvovala novemu poletu v stratosfero, ki ga mislita izvesti italijanski major inž. Oliviero in pater Puig. S svojim balonom hočeta poleteti v višino 30.000 m. Njun balon se bo dvignil v zrak z gore San Rafael, ki je visoka 1100 m. Pri pripravah za polet pomaga tudi salezijanec pater Agostino.

Francija

Razprava v Riomu

se bo začela dne 19. februarja. Na razpravi bodo sodili javne osebnosti, ki so odgovorne za sedanjo nesrečo Francije.

Iz Hrvatske

Hrvatski poslanik v Berlinu ponosen zaradi junaštva hrvatskih prostovoljcev v Rusiji. Hrvatski poslanik v Berlinu dr Mile Budak je poslal poveljniku hrvatskih prostovoljcev v Rusiji brzojavko, s katero mu čestita na dosedanjih uspehih. Obenem poudarja svoj ponos zaradi junaštva, s katerim se hrvatski vojaki bore proti sovjetom.

Nova ženska strokovna šola v Zenici. Z naredbo ministra za obrt, veleobrt in trgovino so v Zenici odprli privatno žensko strokovno šolo. Šolo vodijo šolske sestre.

Prevzemi v hrvatsko državno službo. S poglavnikovo naredbo sta prevzeta v hrvatsko državno službo ter so jima priznane vse dosedanje pravice: prof. Mirko Šeunik na državno gimnazijo v Sisku in Franjo Ravnikar, ki je postavljen za profesorja na gimnazijo v Sarajevu.

Bolniško-oskrbne pristojbine na kliničnih bolnišnicah v Zagrebu. »Narodne Novine« objavljajo naredbo o novih bolniško-oskrbnih pristojbinah na klinikah hrvatskega vseučilišča v Zagrebu. Nove pristojbine znašajo dnevno za tretji razred 75 kun, za drugi razred pa 140 kun. Te pristojbine morajo v celotnem znesku plačati privatniki, medtem ko so n. pr. za slušatelje vseučilišča in bolnike, za katere plačujejo pristojbine razne blagajne, nekoliko nižje. V drugem razredu n. pr. 110 kun.

Snežni zameti ovirajo promet na liški progi. Na liški progi tudi letos povzročajo velike motnje v železniškem prometu silni snežni zameti, ki po tej pokrajini divjajo že več dni.

Proračun mesta Karlovca. Finančno ministrstvo v Zagrebu je potrdilo proračun mesta Karlovca za letošnje proračunsko leto. Proračun znaša 19,115.368 kun. Kakor proračuni ostalih hrvatskih mest, je tudi proračun za mesto Karlovec višji od dosedanjih proračunov. Nove izdatke bo občina pokrila s povečanimi občinskimi dokladami.

Vrhovno hrvatsko državno sodišče. Naš list je že poročal, da namerava hrvatska vlada ukiniti dosedanji Stol sedmorice v Zagrebu in Vrhovno sodišče v Sarajevu ter namesto njih ustanoviti novo hrvatsko vrhovno državno sodišče v Banji Luki. Tozadevna naredba je sedaj že objavljena. Obe dosedanji vrhovni sodišči bosta prenehali poslovati dne 15. februarja, novo vrhovno hrvatsko sodišče bo pa začelo uradovati v Banji Luki dne 1. marca. Predsednika tega sodišča ne bo imenoval pravosodni minister, temveč sam poglavnik, katerega bo tudi sam zaprisegel. Delokrog novega vrhovnega sodišča bo razširjen ter bo novo sodišče dajalo tudi svoje pripombe k vsem važnejšim zakonskim osnutkom, ki mu bodo vposlani na mišljenje.

Dom nemške narodnostne skupine v Karlovcu. Nemška narodnostna skupina v Karlovcu je dobila svoj dom. V njem so tudi prostori nemške ljudske šole.

Iz Srbije

Novi predpisi za ponočno hojo po belgrajskih ulicah. Nemško vojaško poveljstvo v Srbiji je izdalo nove predpise za ponočno hojo po belgrajskih ulicah po policijski uri. Po tej naredbi lahko ostanejo na ulicah brez kakih drugih potrdil vsi nemški državljani, ki imajo pri sebi redne potne liste. Vsa dosedaj izdana potrdila za zadržanje na ulicah po policijski uri izgube veljavnost dne 28. februarja ter jih bo nemško vojaško poveljstvo obnovilo samo tedaj, če to res zahtevajo važni privatni ali splošni razlogi. Nova potrdila bo izdajalo samo nemško vojaško poveljstvo in to predvsem uradnikom, ki so v takšnih uradih, ki morajo delati tudi ponoči, nastavljencem raznih važnih gospodarskih podjetij in ostalih gospodarskih ustanov. Privatniki do 1. marca t. l. sploh ne pridejo v poštev.

Povišanje vseh taks v Srbiji. Zaradi pokritja državnih izdatkov in ureditve državnih taks, je bila srbska vlada prisiljena znatno zvišati vse takse.

Lapovo brez hrane. »Novo Vreme« poroča, da so življenjske razmere v znanem železniškem križišču Lapovo v Srbiji izredno težke. Prehrana ljudstva je po informacijah omenjenega belgrajskega dnevnika do prihodnje žetve resno ogrožena. Mesto potrebuje še najmanj 2 milijona kg žita, ki bi ga bilo prej mogoče še najti, če bi ne bili meščani sami skupno z belgrajskimi špekulanti in črnoborzijanci prodali vseh svojih zalog zaradi osebnih koristi. »Novo Vreme« poudarja, da so pri tem najbolj prizadete družine vojnih ujetnikov, katerih je 275. Za zboljšanje razmer v kraju dosedaj po zatrjevanju »Novega Vremena«, **»razen dopisovanja«** še niso nič ukrenili.

Vitomir Korač. V 65. letu starosti je umrl na svojem posestvu na Iriškem Vencu Vitomir Korač, eden od voditeljev socialistov v bivši Jugoslaviji. Pokopali so ga v grobnici na njegovem posestvu.

Društvo »Fruška gora« dobilo komisarja. Turistično društvo »Fruška gora« je z vsemi podružnicami prišlo pod komisarsko upravo. Za komisarja je postavljen Bruno Bunge.

Višina dosedanjih kazni za razne špekulante. Belgrajsko časopisje poroča, da so razni belgrajski špekulanti dosedaj odsedeli 7.000 dni zapora, denarnih kazni so pa plačali tri in pol milijona dinarjev.

Nekaj cen iz sedanjega Belgrada. Sedaj, ko sta občina in državna uprava preskrbeli nekaj več drv za Belgrad, so se Belgrajčani znašli v novi težavi, ki je za sedanje razmere precej občutna. To so previsoke cene za prevažanje, žaganje in sekanje drv. Tako stane prevoz enega kubičnega metra drv od postaje v profesorsko kolonijo 150 dinarjev, žaganje 100 dinarjev, sekanje in postavitev v klet pa 120 dinarjev. Skupno 370 dinarjev, katerim je treba seveda še prišteti ceno za sama drva.

Delavski bataljon v Kragujevcu. Občina v Kragujevcu je ustanovila delavski bataljon, v katerem je zaposlenih 1580 delavcev in delavk. Zaslužki so naslednji. Otroci do 15. leta 25 dinarjev dnevno, fantje in dekleta od 15. do 18. leta 30 dinarjev, žene z otroci 35 do 40 dinarjev, fizični delavci nad 18 let od 40—50 dinarjev, kvalificirani delavci od 52 do 70 dinarjev.

Tudi Užice imajo novega župana. Notranji minister je imenoval za župana v Užicah duhovnika Miloja Jankoviča, ki je po prevzemu oblasti takoj razpisal notranje posojilo 1,200.000 dinarjev zaradi pokritja vseh izdatkov za prehrano sirot, za katere mora sedaj skrbeti občina in jih rediti.

Kolonialno blago v zameno za kmetijske pridelke. Po vzoru nekaterih srbskih mest je sedaj tudi občina v Leskovcu sprejela načela, da bo razno kolonialno blago oddajala ljudem samo za kmetske pridelke. Tako je sedaj dobila 18.000 litrov olja ter ga bo kmetom dajala samo za odgovarjajočo količino bele moke ali pa masti.

Srbski oficirji, ki ne bodo hoteli pomagati pri obnovi Srbije, se bodo morali vrniti v vojno ujetništvo. DNB objavlja iz Belgrada naslednje poročilo: »Tisti oficirji, ki so dobili dopust iz vojaških taborišč in pripadajo aktivnim častnikom bivše jugoslovanske vojske in ki so s svojim obnašanjem in zadržanjem pokazali, da ne marajo sodelovati pri obnovi, bodo sedaj vrnjeni v ujetniška taborišča v Nemčijo.« Poročilo nadalje pravi, da je bilo treba očistiti tudi Belgrad ter iz njega odstraniti ljudi, ki so predstavljali samo nevarnost za javni red in mir. Namesto teh bodo pa nemške oblasti izpustile večje število srbskih vojnih ujetnikov. Vsi ti ukrepi nemških vojaških oblasti se ne nanašajo na tiste oficirje, posebno višje, ki sodelujejo s sedanjo srbsko vlado.

Celebes

je otok, ki pripada Nizozemski Indiji. Na otoku je polno zalivov, ki tvorijo polotoke zase in največji polotok med njimi je polotok Minahassa. Čez otok se razteza več nad 2.000 m visokih gorskih grebenov, v sredini pa se nahaja najvišji vrh Koroue, ki je približno 3500 metrov visok. Reke na otoku so kratke (reka Sodang je dolga 257 km.) Na otoku je več jezer in je največje jezero jezero Toguti. Sicer ima otok tropsko klimo, vendar pa tropsko rastlinstvo in živalstvo ni tako močno razvito kakor na drugih tropskih otokih. Prebivalstvo se peča zlasti s poljedelstvom in s svinjerejo, v sredini otoka živi še pogansko pleme Toradžas, na polotoku Minahassa pa živi neko tuje pleme, ki pa se je večinoma pokristjanilo. Na severu in na jugu otoka so večje kolonije Evropejcev, ki se pečajo z nasadi kave, sladkornega trsa, tobaka in bombaža. Največji izvozni trgovski pristanišči sta Makasa in Menado. Na otoku Celebesu vladajo večinoma odvisni, domači knezi.

Otok je 188.240 kv. km velik, število prebivalstva pa znaša 3,528.774. Otok so leta 1522 odkrili Portugalci, ki so se leta 1540 na otoku tudi naselili. V 17. stoletju pa so jih izpodrinili z otoka Nizozemci, ki so si otok popolnoma podvrgli v 19. stoletju. Zadnji pohod na otok so morali Nizozemci izvesti v letu 1907.

Gospodarstvo

Svilarstvo v Italiji

Italija je bila edina evropska država, kjer je svilarstvo bilo vedno visoko razvito in je Italija tudi dobavljala največ svile vsem evropskim državam, kar se je ohranilo tudi v sedanjih časih. Za velike izvozne potrebe pa je koristno povečati proizvodnjo svile, kar nameravajo sedaj storiti v velikem obsegu. Predvsem je treba raztegniti svilarstvo tudi na one pokrajine, kjer je v časih krize svilarstvo popolnoma ponehalo. torej na srednjo in južno Italijo, nadalje pa nameravajo izboljšati pridelovalne metode, da tako dosežejo zvišanje proizvodnje. Vedeti je treba, da producenti zelo malo pazijo na razvoj sviloprejke.

Lasko leto je znaša vrednost kokonov v Italiji 1200 milijonov lir, kar kaže pomembnost te panoge za narodno gospodarstvo. Proizvodnja leta 1940 je znašala 33.500 ton kokonov in 3000 ton naravne svile. Omeniti pa je, da je v povprečju let 1926—1930 znašala proizvodnja kokonov 50.474 ton, proizvodnja naravne svile pa 0151 ton ali 5 milijonov 151.000 kg. Zmanjšanje proizvodnje je pripisovati naraščajoči konkurenci umetne svile, saj je postala kultura kokonov nedonosna in so posekali murve. Od leta 1939 ralje pa se je začelo italijansko svilarstvo zopet dvigati.

Odvisen pa je razvoj v veliki meri od cen na notranjem in zunanjem trgu. Cene kokonov so se n. pr. zmanjšale od leta 1926 do 1934 od 29.45 na 2.07 lire za kg. Ko pa se je začela za stvar brigati država, so cene leta 1940 narasle na 15, lani pa na 21 lir za kg. Računajo, da ima Italija še vedno okoli 90 milijonov murv, kar daje letno okoli 15 milij. met. stotov sadov. Ta količina zadostuje za rejo okoli 700.000 do 800.000 unč svilenih bub in ker dobe iz unče približno 70 kg kokonov, bi to dalo letno okoli 70 milijonov kilogramov kononov in okoli 5 milij kg naravne svile. Da bi se ta proizvodnja celo povečala, je možno. Leta 1926 je znašal italijanski izvoz svile 3.600 milij. lir, leta 1938 pa samo 380 milij. lir. Sedaj je najvažnejši evropski trg, v katerem je Nemčija največji odjemalec, dočim je pred leti izvažala Italija izredno mnogo svile v Anglijo in Ameriko. Izvozne cene določa urad, pri čemer pa so cene za Nemčijo nižje kot so za ostale države. Letošnji pridelek je dal 26 milij. kg kokonov. Prvi kontingent lanskega pridelka je že razdeljen, tako da odpade na Nemčijo 62 odstotkov, na italijansko potrošnjo 28 odstot., dočim je za ostale odjemalce rezerviranih 10 odstotkov.

Nove discipline v nekaterih sektorjih proizvodnje

Da bi se zadovoljile najbolj nujne potrebe, se je izkazalo za potrebno, da se v tem smislu preuredi tudi velik del industrijske proizvodnje. Tozadevno izdeluje že ministrstvo za korporacije načrte v sporazumu s prizadetimi korporacijami.

Prva bo prišla na vrsto lesna stroka, za katero se izdeluje načrt za ureditev, po kateri naj bi bil urejen dotok lesa v industrijo tako, da bi se povečala proizvodnja lesa na površinah, ki dajejo les. Priti mora do večjega sodelovanja med gozdno industrijo ter industrijo, ki predeluje les. Slične ureditve je pričakovati tudi v industriji papirja, stekla, keramike in kož. Disciplina bo dosežena predvsem z odstotki, koliko surovin se sme porabiti, poleg tega pa bo forsirana proizvodnja tipičnih proizvodov. Gre torej za racionalno porabo surovin za civilno potrošnjo. Predvsem bodo pri tem zmanjšali svojo proizvodnjo luksuzni predmeti, modni predmeti in umetnostni predmeti. Na ta način bo omogočeno smotreno porabiti nekatere surovine, nadalje bo omogočeno izognili se mnogim odpadkom pri predelavi in končno bo dosežen prihranek pri porabi teh surovin za druge svrhe.

*

2 milijona lir za povečanje ribolova v Dalmaciji in Kvarnerju. Da bi se izvedla racionalna organizacija ribolova v Dalmaciji in v Kvarnerju, je določena vsota dveh milijonov lir, ki bo izplačana v dveh obrokih po 1 milij. lir vsako leto.

Zadružni register. Vpisana je bila Bolniško-podporna zadruga nameščencev mestne občine in Mestne hranilnice ljubljanske, zadruga z om. jamstvom, člani uprave: predsednik Svetel Heribert, podpredsednik Sterlekar Milan, člani: Kogovšek Makso, Gärtner Štefan, Šuštar Lovro, Rode Ciril, Langus Josip, Pust Ivan, Gašperšič Joahim, Jezovšek Leopold, Baš Josip, Čebin Dominik, Likar Stanko, dr. Milavec Anton. — Jugrad, prva jug. gradbena hranilna zadruga z om. jamstvom v Ljubljani, je stopila v likvidacijo. Likvidatorji: Kobler Franc, Šušteršič Egidij in Gačnik Janko.

Iz trgovinskega registra. Pri tvrdki Stupniški valjčni mlin, družba z om. zavezo, je bila spremenjena firma v Gozdna industrija Radoha, družba z om. zavezo, izbrisana je poslovodkinja Ljubič Ela, vpisana pa Domenico Cilenti iz Reke in Vatta Giovanni iz Ljubljane.

Predelovanje srebrnih predmetov. Ministrstvo za korporacije je po poročilu iz Rima odredilo, da morejo lastniki srebrnih predmetov, ki so v redu inventarizirani, te predmete prosto predelovati v druge predmete s težo manj kot 1.2 kg. Poleg tega je ministrstvo izdalo pojasnilo, da je dovoljena kupoprodaja srebrnih predmetov, ki ne vsebujejo več kot 1.2 kilograma čistega srebra.

Uvoz aparatov, s katerimi se lahko melje. Zadnje čase je ministrstvo financ v Rimu opazilo, da se uvaža zelo veliko aparatov, ki služijo za mletje v manjšem obsegu. Ker je očividen namen uvoza teh predmetov, da bi se pridelovalci ali prodajalci žita izognili predpisom o oddajanju žita, je ministrstvo za finance prepovedalo uvoz takih aparatov.

Srbsko zadružništvo. Po zadnjih statističnih podatkih je sedaj v Srbiji 3973 zadrug najrazličnejših vrst. Skoraj 63% vseh teh zadrug, t. j. 2500, je včlanjenih v Glavni zvezi srbskih kmetijskih zadrug. Glavna zveza je zaradi vojne utrpela okoli 100 milijonov dinarjev škode. Zveza se zavzema predvsem za povečanje saditve industrijskih in oljnatih rastlin.

Obtok bankovcev v Švici. Švicarska narodna banka izkazuje za konec lanskega leta obtok bankovcev v višini 2536.7 milij. švicarskih frankov, dočim so znašale žiroxne naložbe pri banki 1236.2 milij. švic. frankov.

Računiranje kruha v Turčiji je bilo uvedeno, kot smo že poročali. Industrijski delavci dobe 750 gramov, odrasli 375 gramov, otroci pa 187.50 grama. Da se omogoči izdaja teh obrokov, bodo kruh pekli ne v kosih po 1 kg, temveč po 175 gramov.

Celuloza iz sladkornega trsa. V Madridu v Španiji so začeli z gradbo velike tvornice celuloze, ki bo dobivala svoje surovine iz sladkornega trsa.

Kmečka zaščita na Madžarskem je prenehala veljati s koncem lanskega leta. Sedaj je določena le najvišja obrestna mera za vse kmečke dolgove. Poleg tega nameravajo sedaj konvertirati vse dolgoročne kmečke dolgove v kratkoročne, da bi jih lahko mobilizirali.

Iz hrvaškega gospodarstva

Hrvatska poljedelska banka v Zagrebu se je odrekla zaščiti.

Maričev koncern v Zagrebu. Pri tvrdkah Maričevega koncerna v Zagrebu (kemična tvornica in tvornica sveč Iskra, založništvo Minerva, Hinko Majer & drug ter Združene tvornice konoplje in vrvi) so postavljeni komisarji.

Hrvatsko-nemška obračunska pogodba. Določila hrvatsko-nemške obračunske pogodbe z dne 30. maja 1941 so razširjena na Alzacijo in Loreno ter Luksemburško. To velja za nastale in nove obveznosti.

Osnovanje hrvatskega zadružnega sveta. — Dne 5. januarja letos je bila v Zagrebu ustanovna skupščina Hrvatskega zadružnega sveta, zadruge z om. jamstvom. V tej zadrugi so včlanjene vse revizijske zveze na Hrvatskem. Na ustanovnem občnem zboru je bil izvoljen tudi že prvi upravni odbor nove zadruge.

Zemljiški promet v Zagrebu je znašal lani 654.8 milij. kun, dočim je znašal leta 1940 nad 1 milijardo din. Pač pa je bilo mnogo več vpisov in izbrisov dolgov kot leta 1940. Vpisov je bilo za 506.3 milij., izbrisov pa za 276.6 milij.

Olje iz koruznih klic na Hrvatskem. Hrvatski gospodarski minister je odredil, da se mora pri mletju koruze izločiti 7—10% klic, katere je treba dati na razpolago industriji za izdelovanje olja. Na ta način upajo dati domači industriji mila okoli 30 vagonov maščob.

Hrvatsko-romunska gospodarska pogajanja so se začela te dni v Bukarešti. Hrvatsko delegacijo vodi drž. podtajnik dr. Mirko Lamer. Svrha pogajanj je uvesti kompenzacijski promet med Hrvatsko in Romunijo. Romunija bi dobavljala Hrvatski pogonska sredstva, Hrvatska pa Romuniji razne rude.

Ljubljana — Plečniku

Kako je mojster snoval Žale in druge umetnine

Ljubljana, 12. januarja.

Ko je bil na predlog župana dr. Jura Adlešiča na seji mestnega sveta ljubljanskega dne 12. oktobra 1939 oblikovalec sodobne Ljubljane univ. prof. Jože Plečnik soglasno izvoljen za častnega meščana, je mestni svet soglasno sprejel tudi županov nujni dodatni predlog, naj mestna občina ljubljanska z dovoljenjem svojega častnega člana univ. prof. Plečnika zbere njegova dela ter objavi v posebni knjigi.

Mestna občina ljubljanska je svoj sklep izpolnila na tako lep način, da je knjiga vsestransko dostojna velikega imena njenega častnega meščana ter njegovih uspehov za večnostno umetnost arhitekture.

»*Architectura perennis*« — »Večnostna arhitektura« je naslov knjige, kjer umetnostni zgodovinar univ. prof. *dr. France Stele* s klasičnim traktatom neovrgljivo dokazuje, da je arhitektura umetnost večnostnih vrednot

Dr. Anton Trstenjak je pa prispeval globoko razpravo »*Philosophia perennis — ars perennis*«, da je vekotrajna filozofija najmočnejši in najjasnejši pogovor človeškega duha, vekotrajna umetnost pa najtišji odmev skrivnosti zvonov v človeškem srcu.

Na zadnjem listu je mojstrova beseda o umetnosti in njegova zahvala, kjer med drugim pravi, da je dr. Stele dodal svoje, do vseh globin segajoče premišljevanje o arhitekturi splošno; dr. Anton Trstenjak pa je vzporedil temelje filozofije in arhitekture. »Klasično lepi in tehtni izsledki njunega velikega, plemenitega truda naj jima veljajo za dostojno povračilo. Enako se zahvaljuje tudi županu dr. Adlešiču in vsemu mestnemu svetu, prav ljubeznivo se pa spominja tudi svojih učencev, ki so mu bili kdaj potrpežljivi pomočniki, predvsem pa svoje zveste asistentke inž. arh. Gizele Šuklje.

Kakor pri inkunablih in sploh starih knjigah ter tudi še v naši Valvasorjevi »Ehre«, tako dr. Stele spremlja svojo razpravo ob robu besedila z marginalnim besedilom, a drugi rob ob besedilu krase marginalne sličice in načrti Plečnikovih del. O delih častnega meščana dr. Stele redko govori neposredno in jih tudi ne opisuje. Arhitekt je vedno zastrt ter edino pri marginalu »Arhitektura vsebuje moment razodetja« zagledamo »*Žale kot primer razodetja*«:

»Odličen primer za to, kar želimo povedati, so ljubljanske Žale. Razodetje so pomenile za umetnika, ko se je prvič zavedel njihove ideje, še večje razodetje za nas, ko nam jih je postavil kot resničnost na ljubljansko polje. V času, ko je standard smotrno ustreznih rešitev v arhitekturi na višku, ko pomeni modo, proti kateri misliti že pomeni kulturni greh, je naš arhitekt ustvaril namesto mrtvašnice Žale, ki so razodele novo, nezaslišano, dà, rekli bi kar blazno novo možnost. V svetu in pri nas je takrat veljal kot zgleden racionaliziran, s sredstvi vseh možnih kalkulacij zasnovan tip mrtvašnice kot višek dosegljivega. Malo več ali malo manj tako imenovane umetnosti pri teh standardiziranih rešitvah, se je zdelo, da nima vloge. Hladen, vsestransko dognan račun je obvladal ta važen sodobni arhitekturni problem in ga zajel tako popolno, da je zanj obstajal samo še mrlič; živi človek s svojimi čustvi pa je bil potisnjen daleč v ozadje, kakor bi poslov, zvezanih z mrtvašnico, ne bilo mogoče več toliko posvetiti, da bi bili vredni mesta v živem življenju. V istem času je snoval naš arhitekt zamisel Žal. Tudi skozi njegovo glavo so brodile standardizirane sheme idealne mrtvašnice in je šlo mogoče spočetka edino za to, kako bladni porabnosti navdahniti vsaj nekoliko posvečene tolažilnosti, ki je manjka navadno celo sodobnim mrtvaškim kapelam. Nekega dne se mu je razodelo nekaj, kar še ni imelo niti imena; vedel je samo, da se mrtvašnica ne bi smela imenovati. Zasnoval je vrt poslednjega slovesa in poslednje tolažbe, »Vrt vseh svetnikov« naj bi se bil imenoval. Pred njegovo dušo je vstala domovina s svojo idilično značilnostjo, z belimi cerkvicami in ljubkimi kapelicami ob potih. Zakaj bi mrtvašnica, prizorišče zadnjega slovesa z dragim rajnkimi, ne bila zadnja, kar mogoče vijugasta pot skozi vrt s kapelicami, ki naj bodo naše individualne mrtvašnice? Kakor se je že pogosto videc prestrašil razodetja, ki je vstalo v njem v plodoviti uri, se je tudi arhitekt prestrašil te misli, češ, kako naj bi te uboge kapelice služile standardiziranemu namenu? Svojo zamisel je sicer narisal, a se je odrekel njeni uresničitvi, saj sam ni verjel na njeno ostvarljivost. Vendar pa mu enkrat spočeta ideja ni dala miru, pa tudi drugi so se je oprijeli, češ, domača je, naša je. Tako se je, še preden je bila rojena, razodevala. Pokazalo se je, da je navidez blazna misel tudi združljiva s potrebami, katerim naj služi, in ko je bila končno realizirana, se je udomačila, ker se je razodela tudi v svoji resnični porabnosti, predvsem pa v svojo globoki plemeniti človečnosti, ki je je zmožen samo poet, čeprav je arhitekt.«

To krasno besedilo knjige je pa samo dragocena posoda, polna arhitektovih prizadevanj za ustvarjanje vekotrajne lepote. Vse to se jasno odraža v slikah, ki vso knjigo prav razkošno krase.

Kar 131 strani je polnih načrtov. Z večino javnosti neznana dela, ki še niso uresničena: za Dunaj, za otoček Iž Veli v Jadranu, za Beograd in Obrenovac, za Split in Prekmurje, za Crikvenico in za Bosansko Gradiško, za Osijek in za Sarajevo. Veličastne cerkve in samostani za Zagreb poleg cerkve za Žužemberško okolico, zavod za Radeče in veliko za gorenjsko ravnino in planino, predvsem pa seveda mnogotera dela za Ljubljano. Izmed teh omenjamo samo 26 strani načrtov za novi ljubljanski magistrat, neuresničeni načrt Mayerjeve hiše ter poleg drugih, še nerealiziranih projektov tudi načrt za kavarno na levem bregu Ljubljanice ob tromostovju kot pendant tržnicam za ribe na drugi strani Ljubljanice. Izvršena dela pa spoznamo na 59 straneh iz odličnih fotografij, reproduciranih v bakrotisku. Občudujemo dela z Dunaja in iz Prage, Hradčane, praško cerkev Presv. Srca Jezusovega in dela za Lany, cerkev sv. Antona Pad. v Beogradu, dela za Bled in Begunje ter sploh za Gorenjsko, bogoljubsko cerkev, seveda nekaj tudi za Ljubljano, zlasti pa vrtove, notranjo opremo, kelihe in ciborije, zakristijske umivalnike, vaze, stole, zastave i. dr., skratka kratek pregled uresničenih načrtov od Dunaja do današnjih dni.

Sličice ob besedilu nam pa kažejo 41 načrtov, ne morda za drobnarijo, temveč tudi za največja poslopja in za najrazličnejše kraje, za knjižno opremo, pečatnik, pohištvo, vezenino in za vse mogoče raznovrstne stvari, ki jih zna požlahtniti roka pravega umetnika. Majhnih fotografij izvršenih del imamo pa celo 73, ki nam odkrivajo razširjenost arhitektovega dela na najrazličnejše kraje ter hkrati z velikimi načrti in slikami razodevajo prilagoditev značilnosti teh krajev, na drugi strani pa podajajo *pregled vsega bogastva, ki ima ga je poklonila zakladnica nesmrtnega mojstra.*

Seveda je tudi oprema knjige od izbire črk in stavka ter razdelitve prostora pa do krasnih platnic delo mojstra Plečnika. Vse klišeje je izdelala klišarna Ljudske tiskarne, ki je knjigo natisnila na dragocenem papirju za umetnostni tisk ter jo je tudi vezala njena knjigoveznica. Tako je knjiga obenem tudi dokaz, da je univ. prof. Jože Plečnik razen umetnikom tudi obrtnikom tak učitelj, da se dandanes lahko merijo z najboljšimi mojstri sveta.

Sport

Prvi skoki na novi rakovski skakalnici

Rakek, 11. januarja.

Letošnjo smuško skakalno sezono so otvorili podjetni Rakovci. V jeseni so si zgradili 30 metrsko skakalnico, s prvim snegom so začeli trenirati, danes pa so prvič skakali za javnost. Navdušenim domačim skakalcem so se pridružili trije Ljubljančani in led je prebit. Pred nekaj dnevi je prišel na Rakek planiški skakalec Jože Nedog, ki je pet dni treniral člane in nečlane SK Javornika. Danes so pokazali, da trud ni bil zaman. Nekateri novinci so potegnili kar na 20 m in hiteli so zopet proti vrhu doskočišča, da bi skočili še enkrat in še enkrat.

Kakor vsaka skakalnica, tako ima tudi naša na Rakeku svojo zanimivo zgodovino. Ko je lansko jesen Koščakov Lojze obiskal senožeti v Županici, je zagledal na svojem svetu dvanajst parov pridnih rok, ki so se z lopatami zarile v zemljo. Hudo presenečen je bil nad podjetnimi delavci, ki so prekopavali zemljo po osojni rebri v Delih.

»Za božjo voljo, fantje, kaj pa delate?«

Zardel od nog do glave je stopil pred njega nečak Vojko in mu razložil, da bodo postavili nekaj novega in velikega...

»Stric, smuško skakalnico bomo postavili, pa smo dejali, da je vaš svet najprimernejši, posebne škode pa tudi ne bomo napravili...«

Kako se je končal razgovor, ne vemo, dejstvo pa je, da imajo danes Notranjci na Rakeku čedno skakalnico, na kateri se bodo urili smuški prvaki Notranjske. Ko smo vprašali gospodarja Koščaka, če je kaj hud na svoje rojake, se je popraskal za ušesi in prijazno povedal: »Škoda je košnje, pa za pol mernika lešnikov sem prikrajšan... in še grm so posekali, kjer bi me marsikdaj čakal zajec.« Tako je dejal v šali. V resnici pa se je zadeva zadovoljivo rešila in gospodar Koščak bo deležen tudi rakovske športne slave, če bodo ostali domači skakalci tako srčni in podjetni kot so bili danes.

V pričakovanju prvega snega

Fantje, ki so zasadili lopate na osojno stran strmega pobočja v delih, posekali lešnike in kopali na doskočišču, nabirali les in zbirali lire za svojo ljubo skakalnico, so spravili pred zimo vse pod streho in postavili še malo tribuno za sodnike. Ko je bilo vse gotovo, so čakali le še na sneg. Tako težko kot letos ga menda še nikoli niso pričakovali. Ko je minil božič brez bele odeje, so se pogovarjali le še o vremenoslovju. Tako nestrpni so postali, da so celo poizvedovali, kdo ima kurje oči in ga spraševali, če že kaj čuti, da se bo vreme spremenilo...

Pred tednom pa je barometer padel, sever je pregnal tople vetrove in hvaležno so gledali proti nebu, kjer so zaplesale prve bele munice. Ko je prišel učitelj Nedog na Rakek, so ga sprejeli z velikim navdušenjem. Zraven velike skakalnice so si postavili malo, ki je nesla kakih deset metrov in začeli so s treningom. V soboto popoldne smo videli v »prvi šoli« deset otrok in deset fantov. Mali so bili opremljeni z navadnimi smučmi, med katerimi smo videli tudi domače izdelke, veliki pa so imeli prave skakalne deske s tremi žlebovi. Kupili so jih pri Volču v Starem trgu in plačali za šest parov 1450 lir.

Dasi je snežilo in tudi burja je po malem nagajala, so imeli pravo skakalno šolo. V nizkem prežanju so se spuščali po zmernem klancu, pazili na zadnje besede učitelja in se odganjali meter visoko in 10 metrov daleč. Ko so se s smučmi na ramah vračali proti vrhu, so se zaustavljali pri učitelju in poslušali njegovo kritiko. Nedog je vsakega pohvalil, dodajal pa je običajni »samo« ali »toda«: »Samo odriv je bil prezgodnji..., samo s prsmi bi moral naprej..., telemarka pa ne smeš delati v zraku...«

Hitro so se spet povzpeli proti vrhu in si prizadevali, da bi slišali učiteljevo kritiko brez tistega dodatka, ki se začne s »samo«. Na veliko skakalnico včeraj še niso mogli. Na lesenem zaletišču je burja spihala sneg in tudi doskočišče še ni bilo urejeno. Do mraka so se učili tehnike in sloga in se spet vrnili v tople domove, da bi se spočili za nedeljo.

Javna preizkušnja skakalnice

Ko so ljudje danes odhajali od maše, smo videli med njimi tudi skupino prikupnih športnikov. To so bili skakači, ki so že zjutraj oblekli zlikane skakalne hlače, napete od bokov do gležnjev. Kupili so si jih večinoma sami iz prihrankov, katere drugi poženejo po grlu. Po maši so urejevali skakalnico.

Na leseno zaletišče so nanosili snega, za tem so uredili belo gmoto na 1.70 m visoki odskočni mizi, končno pa so steptali vso progo. Dela ni bilo malo, če pomislimo, da je zalet dolg 3 m, kritična točka je prav toliko oddaljena od skakalne mize, izteka pa je 25 m.

Popoldne so začeli najprej na mali skakalnici. Tam so skočili po petkrat. Vreme ni bilo posebno ugodno: po malem je naletaval suh pršič, ki se je poigraval v lahkem vetru. Prvi je skočil Ljubljančan Nedog, ki je potegnil nekaj čez 20 m. Že po prvem skoku se je pokazalo, da ima rakeška skakalnica za nevajenega skakalca svoj kamen spodtike. To je strmina, na kateri se znajdeš preden se zaveš, da si srečno izvozil. Iztek je namreč nenavadno kratek, sila skoka pa te zanese dobrih deset metrov visoko v hrib, s katerega lahko nenavadno pregledno opazuješ potek posameznih skokov. Drugi je skočil Dermota, ki je izvedel sigurnejši in za spoznanje krajši skok. Sledila sta brata Hladnika, brata Gabrenja, Mazovec, Brecelj, Dekleva in Javornik.

V prvi seriji smo videli previdne skoke in dva lahka padca. Prvi vtis je bil, da je skakalnica kljub preveč položnemu doskočišču lahka in da ji bodo domači fantje kos. To so potrdili pri naslednjih skokih, ki so bili že srčnejši in daljši. Dolžine niso merili, gotovo pa je, da jih je bilo tudi med začetniki nekaj, ki so se pognali čez 20 m. Stilno sta ugajala zlasti rutinirana Dermota in Nedog. Podrobna ocena domačih skakalcev bi bila prezgodnja. Šele po daljšem treningu se bo izkazalo, kdo bo prvi med rakovskimi fanti. Po današnjih skokih na Rakeku tudi ni mogoče ugotoviti, kako dolge skoke bo dopuščala nova skakalnica. Zaradi novega snega je bilo zaletišče mehko, hitrost smuka pred odskokom v zrak zmerna in tako je bil danes najdaljši skok le 24 m. Izvedel ga je Nedog.

Pri vsej stvari je razveseljivo to, da so dobili Notranjci svojo prvo skakalnico, na kateri bodo vzgajali svoj skakalni naraščaj. Prepričani smo, da nismo videli na Rakeku samo začetnega navdušenja, temveč da bodo nadaljevali s sistematičnim treningom, ki je potreben za vsak večji športni uspeh. Ugajal je zlasti naraščaj na mali skakalnici. Morda se bo med njimi razvil ta ali oni nadarjenec, ki bo nekoč v znanem gorenjskem stilu letal tudi čez velike skakalnice.

Smuk je ključ do bele opojnosti

Sportniki se vozijo s kolesi in motocikli, navadnimi in motornimi čolni, drsalkami in sanmi, dirkajo na konjih in avtomobilih itd. Nobena vožnja pa nima toliko lepote kot smuk na navadnih jesenovih dilcah. V minuti preletiš strmino, na katero si se vzpenjal pol ure, in ko se zaustaviš, si zadovoljno ogleduješ smučine, katere si zarisal v nepohojeno snežno odejo. Kristijanije in telemarke so si izmislili smučarji pač zato, da se lahko izogibajo vsemu, kar jim stoji na poti, pravi užitek bele opojnosti pa je v smuku, ki je hitrejši od vetra, ki pušča za seboj le ozko smučino in oblake pršiča.

Smučar v prvi šoli

Kdor hoče postati smučar, se mora veliko vaditi v smuku. Dve tretjini časa, ki ga prebije na smučeh, mora posvetiti smuku. Le tako bo prišel nekoč do tistega užitka, ki ga imajo tekmovalci, ki se ne bojijo nobenega snega in nobene strmine. Posebno važna je pravilna drža pri smuku: kolena potisnemo naprej, da stojimo v vzponu, pri katerem vlečejo vezi pete na smučki; istočasno se nagnemo naprej, smuči držimo na ozko, krmarico potisnemo naprej — in tako se spuščamo po vedno večjih strminah. O tekmovalskem smuku prihodnjič, ko se bomo seznanili tudi z razvoji in zavorami na smučeh.

•

Sodec Karel, nadarjeni kolesarski dirkalec, katerega se spominjajo športniki z raznih tekem, je umrl v Mariboru.

Obravnava o milijonih se nadaljuje

Mali kazenski senat pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Breliha je v soboto zasliševal razne priče tja do poznega večera. Zaslišanih je bilo osem prič. Vsa sobotna razprava je bila v bistvu osredotočena na izpovedbe glavne priče Rafaela Batističa, ki je bil neposredni očividec, kako je obtoženec prejel vreče z milijoni, jih naložil na avto in peljal v Ljubljano. Priča Batistič je temperamenten človek, ki si je znal iz malega ustvariti cvetoče podjetje, bil je poprej navaden sluga pri nekem ljubljanskem podjetju, a se je povzpel do strokovnjaka — trgovca s kožami. Med njim in pričo dr. Druškovičem, ki se je v svojih izpovedbah nekoliko zarekel in zapletel, je prišlo do ostrega besednega dvoboja. Ostale priče so opisovale razne postranske, tudi za proces važne okolnosti. Novo mesto je bilo 11. aprila lani prvič okoli 9 bombardirano. Bila je velika zmešnjava. Na orožniški postaji v eni sobi je bila nameščena divizijska blagajna. Pozneje je denar ležal razmetan po tleh in mizah. Kakor je neka priča izpovedala, ni hotel nihče sprejemati novih bankovcev po 10 din, ki so posebno popoldne usodni dan izgubili svojo vrednost. Vsakdo jih je odklanjal.

Po zaslišanju prič je senatni predsednik čital razne zapisnike, poročila in listine. Navedel je, da je prvotno prišla anonimna ovadba na takratnega bana dr. Marka Natlačena o teh milijonih. Uvedene so bile poizvedbe, ki so odkrile to afero. Oba obtoženca sta skušala dokazati, da sta sama razpolagala z večjimi vsotami svojih prihrankov in zasebnega denarja.

Državni tožilec je po končanem dokaznem postopanju predlagal zaslišanje še nekaterih prič, razširil je naknadno tudi obtožbo v tem smislu, da gre eventualno za zločin poneverbe uradnega denarja in da je pri tej poneverbi sodelovala druga obtoženka. Branilec je ugovarjal razširitvi obtožbe. Tudi on je predlagal nove priče.

Po kratkem posvetovanju je senat odklonil vse nove predloge iz razloga, da je razprava sama dovolj pojasnila dejanski stan. Predsednik senata je nato prekinil sobotno razpravo in objavil, da se nadaljuje v petek 16. t. m. ob 10 dopoldne. V petek govore najprej državni tožilec, nato zastopnik državnega pravobranilstva, ki bo preciziral zahteve drž. zaklada in naposled branilec. Nato bo sledila sodba.

Kristusova zgodovina

Giovanni Papini

14. Puščava

(Nadaljevanje.)

Ceprav se večina ljudi zanj ne zmeni in se iz njega norčuje kot iz strašila, ki ga je iznašla cerkev radi pokore, se togoti baš na one, ki ga poznajo, a ne hodijo za njim. Hudič zapelje nedolžnost prvih dveh ustvarjenih, nahujska močnega Davida, kvari modrega Salomona, toži pred božjim prestolom pravičnega Joba. Satan bo skušal vse svetnike, ki se skrijejo v puščavi, vse božje ljubljence. Cimbolj se človek od njega oddaljuje, tem bolj se mu on približuje. Čim više se povzpnemo, tem bolj si prizadeva, da nas potegne v nižino. Le čistega more umazati; ne briga ga nesnaga, ki pod vročim dihom naslade sama po sebi vre v zlu. Satanove skušnjave so znamenje čistosti, znak veličine, dokaz dviganja. Kdor je spoznal satana in mu pogledal v obraz, se more zanesti sam nase. Jezus je bolj kot vsi drugi zaslužil to posvetitev. Satan ga dvakrat izziva in mu enkrat stavi ponudbo. Zahteva, da spremeni mrtvo snov v snov, ki daje življenje, da skoči z višine in da ga Bog reši in prizna za svojega sina. Ponudi mu posest in slavo zemeljskega kraljestva, da bi Jezus obljubil, da bo služil satanu mesto Bogu. Od njega zahteva materialnega kruha in materialnega čudeža in mu obeta materialno moč. Jezus ne sprejme izzivanja in zavrne ponudbo. On ni telesen in svetni Mesija, ki je nanj upalo judovsko ljudstvo, Mesija materije, kakor si jo zamišlja v svoji nizkosti skušnjavec. Ni prišel, da daje hrano telesom, temveč dušam: edinstveno jed, — resnico. Ko njegovi bratje daleč od doma ne bodo imeli kruha, da se nasitijo, bo zlomil nekaj hlebov, ki jih imajo s seboj in vsi se bodo nasitili in ostale bodo polne košare. Toda samo v potrebi bo delil kruh, ki prihaja iz zemlje in se vanjo vrača. Ako bi kamenje na cesti izpreminjal v kruh, bi mu vsakdo stedil iz ljubezni do lastnega telesa in bi hlinil, da veruje vse, kar uči, tudi psi bi prišli na njegovo gostijo. Toda on tega noče. Kdor vanj veruje, mora verovati v njegovo besedo kljub gladu, bolečini in revščini; kdor bo hotel hoditi za njim, bo moral zapustiti polja, ki rode pšenico, in denar, ki se ga more zamenjati za kruh. Z njim mora iti brez torbe in plačila, z edinim plaščem in živeti kakor ptice pod nebom, smukajoč klasje na polju ali proseč miloščino na hišnih vratih. Zemeljskemu kruhu se moramo odpovedati; nadomestovati ga zamoreta med listi ostala smokva, v jezeru ulovljena riba. Toda brez nebeškega kruha ne more biti nihče, če noče, da za vedno umre, kakor oni, ki ga niso nikdar okusili. Človek ne živi le od kruha, temveč od ljubezni, navdušenja in resnice. Jezus je pripravljen spremeniti zemeljsko kraljestvo v božje kraljestvo, neumno živinstvo v srečno svetost; ni pa vredno izpreminjati kamenja v kruh, materijo v drugo materijo.

Iz istih razlogov zavrne Jezus drugi poziv. Ljudje ljubijo čudežno, zunanje čudežno, čudež, prirodno nemožnost, ki je postala njih očem možna. Lačni in žejni so čudežev. Pripravljeni so, da se vržejo na tla pred čudodelnikom, naj je tudi vražji človek ali šarlatan. Od Jezusa so vsi zahtevali znamenja, to je znaka, ki bi bil orjaški dokaz čarobne moči. Toda vedno bo to odklanjal. Noče očarati s čudeži. Ozdravljal bo bolnike, zlasti duševno bolne in grešnike, a pogosto se bo izogibal prilike, da bi delal čudeže in bo prosil ozdravljene, naj zamolče ime ozdravitelja. Ljudje bodo morali verovati kljub vsem nasprotnim dozdevnostim, verovati v njegovo veličino, in v najhujši uri njegovega ponižanja verovati v njegovo božanstvo, čeprav bo njegovo človečanstvo vidno zasramovano.

(Dalje.)

Benečani odpravili Tržačane z 2:0 in prevzeli vodstvo

Dvanajsto kolo drž. nogometnega prvenstva v Italiji je dalo sledeče izide:

v Neaplju: Napoli je prem. Fiorentino z 1:0,
v Bolonji: Bologna je pohodila Modeno s 4:0,
v Turinu: Livorno je prem. Juventusa s 3:2,
v Genovi: Genova je odp. Ambrosiano s 6:1!
v Rimu: Roma : Lazio 2:1,
v Milanu: Milano : Liguria 3:2,
v Bergamu: Torino : Atalanta 3:1,
v Benetkah: Venezia : Triestina 2:0.

Ambrosiana, ki se je začela vzpenjati na mesto, ki ji po tradiciji pripada, je bila v Genovi hudo poražena. Rezultat 6:1 pomeni v državnem prvenstvu nekaj izrednega. Po dvanajstem kolu je vrstni red klubov naslednji: Venezia in Roma 17 točk, Torino 15, Triestina in Ambrosiana 14, Genova 13, Atalanta in Liguria 12, Lazio, Juventus, Fiorentina in Livorno po 11, Milano in Napoli 9, Modena in Bologna 8 točk.

V B diviziji so igrali takole: Udinese-Spezia 2:1, Vicenza—Fiumana 1:0, Lucchese—Prato 2:2, Novara—Bari 11, Siena—Savona 2:1, Pro Patria—Fanfulla 2:0, Pisa—Pescara 2:0, Reggiana—Padova 0:0. Tako se je povzpela enajstorica iz Barija na prvo mesto (19 točk), sledita pa Venezia z 18 in Novara s 17 točkami.

Šport v kratkem

Marta Musilek je zmagala na nemškem drsalnem prvenstvu na Dunaju. Poročajo, da je bila konkurenca precej huda, da pa je imela M. Musilek tako dober dan, da ji tudi za hip ni bilo ogroženo prvenstvo. Ko je vodila v obveznih likih, je naskok v prostem drsanju le še povečala. Prvič v zgodovini drsalnega športa se je zgodilo, da je romal najvišji naslov v drsanju iz Nemčije na Dunaj. Marta Musilek je zasedla prvo mesto s 383 točkami, druga je Inge Jell iz Monakovega, tretja pa Dunajčanka Madeleine Müller.

V Kopenhagenu so odredili termin znamenitega srečanja med povodnima deklicama Ragnhildo Hveger in Kirsten Busch-Sörensenovo. 24. in 25. januarja bomo zvedeli, katera je boljša — in obenem najboljša na svetu — v crawlu na kratke proge.

Smrtni obsodbi v Bitolju

Sofija, 12. jan. AK. Vojaško sodišče v Bitolju je obsodilo na smrt dve osebi in sicer zaradi tega, ker sta zagrešili sabotažna dejanja na železniški progi.

Nove radijske postaje na Portugalskem

Lizbona, 12. jan. AS. Končana je bila velika radijska postaja v Luanti in sedaj poročajo, da bodo začeli graditi že drugo radijsko postajo v San Thomaju.

Drobne novice

Koledar

Torek, 13. januarja: Veronika Milanska, devica; Juta, vdova; Leoncij, škof; Hermil, mučenec; Agricij, škof.

Sreda, 14. januarja: Hilarij, škof in cerkveni učenik; Feliks Nolski, spoznavalec; Makrina, sveta žena; Malahija, prerok; Evfrazij, škof.

— **Nalahno sneži naprej.** Že 5. dan nalahno sneži ob zmernem mrazu in burji. Sneg, suh in droben, je ugoden za smuko. Zato je nedelja razgibala mladino, stare in mlade ljubitelje zimskega športa. Na vse strani so v nedeljo hiteli smučarji v večjih in manjših skupinah. Odhajali so na Kurešček, na Polževo, na Bloke, na Rakek in daleč tja proti Ložu, kakor tudi v razne druge dolenjske kraje, ki so jih sedaj odkrili, da so tudi tam za smučanje ugodni tereni. Za mladi in veseli svet je postal Golovec veliko smučarsko torišče. Kakor prejšnje dneve je tudi v nedeljo počasi naletaval suh in droban sneg, ki ni v veselje samo športniku, marveč tudi kmetu in gozdarju. Pod tem snegom se bodo polja odpočila, sneg zaradi svoje lahkote in suhote ne škodi sadnemu drevju. Gozdovi so oživljeni. Po gozdnih potih in cestah je dober senik, ki omogoča hitrejše spravljanje lesa v ravnino na žage. Jutrnja temperatura se je v ponedeljek na deželi gibala med —3 do —6 stopinj C. Na Rakeku je dosegel mraz —9 stopinj in je tam burja. Na Rakeku je drugače snega do 30 cm. Po Dolenjskem je ob železniških progah zapadlo na novo od sobote naprej do 12 cm novega snega. V novomeškem okraju je sneg dosegel v ravnini višino 60 cm. Barometer se je začel od sobote naprej dvigati, in sicer se je do ponedeljka dvignil za 4 mm ter dosegel stanje 760.9 mm. Kaže, da bo kmalu pritisnil hujši mraz. Toplomer je stalno pod ničlo. V nedeljo smo imeli ves dan nekaj nad 4 stopinje pod ničlo. V ponedeljek je jutranja temperatura v Ljubljani na prostem dosegla —8.5 stopinj Celzija. Zaradi snega in mraza še ni oviran niti železniški promet, niti ni ovirana telefonska odnosno brzojavna služba.

—**Izšli bosta v 5. izdaji molitveni uri:** »Za mir med narodi« in »Za blagoslov narodu in domovini«. Gospodom duhovnikom in vernikom ju tople priporočamo za skupno adoracijo pred Najsvetejšim ob nedeljah in praznikih popoldne.

— **Opozorilo članom bivše »UJMA« in »UJDA«.** V prilogi k »Službenemu listu za ljubljansko pokrajino« 105. kos z dne 31. dec. 1941 je objavljen »Poziv upnikom«, ki imajo morebitne terjatve proti »UJMA« ali »UJDA«. Zahteve v italijanščini in slovenščini se morajo poslati s primernimi dokazi (dopisi, itd.) na zastopništvo likvidatorja »Agenzia Principale della Societa Italiana degli Autori ed Editori« (SIAE), Trieste, Via S. Lazzaro 20, najdalje do 15. januarja 1942, ker se po preteku tega roka morebitne priglasitve terjatev ne bodo priznale.

Ljubljana

Maščobe za mesec januar. V Ljubljani bodo upravičenci za mesec januar dobili za zabelo 200 gramov presnega masla, 100 gr soljene slanine in 1 del olja. Trgovci bodo sladkor, maščobe in milo od 13. t. m. dalje dobili kot minuli mesec pri svojih grosistih, razen onih trgovcev, ki dobivajo blago pri tvrdkah Krisper Coloniale in A. Šarabon & Co. Ti bodo namreč ta mesec dobili milo pri tvrdki Gregorc & Comp., a pri tvrdki Ivan Jelačin rajonirani trgovci bodo enako kot prejšnji mesec dobili milo v mestnem preskrbovalnem uradu. Ker se je pa nabava presnega masla za nekaj dni zakasnila, bo razdeljeno pozneje.

Prva prava smučarska nedelja. — Ko je konec tedna zapadlo toliko prišiča, so ljubljanski smučarji, ki so se letošnjo zimo že večkrat jezili, ker nam jo je vreme kljub snegu vedno tako zagodlo, da ni bilo s smuko nič, navdušeni začeli pripravljati smučke. Imeli so dober nos, novi sneg je ostal še naprej ugoden za smuko. V ljubljanski okolici sami je bil seveda premlad in tudi ni imel nobene podlage. Na Dolenjskem, Kočevskem in Notranjskem pa je prišič zapadel na sneženo podlago, ki se je že utrdila. Prav ta pa je omogočila najlepšo smuko. Že v soboto so odhajali prvi smučarji na Dolenjsko in Notranjsko, še več jih je pa odrinilo v nedeljo zjutraj. Vsi so se lepo pohvalili in marsikdo med njimi je kar nepričakovano odkril, da tudi naša Dolenjska in Notranjska premoreta lepa smučišča, ki marsikdaj prav nič ne zaostajajo za priznanimi smučišči Gorenjske.

Rokodelski oder. Torek, 13. jan. 1942: »Velika skušnjava« je naslov odlični komediji, ki jo bo uprizoril Rokodelski oder v nedeljo, 18. t. m. ob 3 popoldne. Igra prikazuje na lahek in prijeten način izrez iz življanja ljudi »boljših« krogov. Predprodaja vstopnic bo na dan predstave od 10 do 12 dopoldne in dve uri pred predstavo, v društveni pisarni, Petrarkova 12, I. nadstropje.

Stanovalci Mačdijatove hiše so darovali v počastitev spomina blagopokojnega hišnega upravitelja mil. g. kanonika Ivana Sušnika 765 lir za stolno Elizabetno konferenco. Odbor se za plemenit spominski dar iskreno zahvaljuje.

Vrtnarska predavanja pri Sadjarski in vrtnarski podružnici Ljubljana I. V sredo, dne 14. t. m. predava g. nadzornik Josip Štrekelj o spomladanskem obrezovanju sadnega drevja in grmičja raznih oblik in po različnih metodah. Začetek točno ob 18 (šestih) zvečer. Skioptične slike. Kemijska predavalnica na I. drž. realni gimnaziji v Vegovi ulici. Vstop prost.

Gledališče

Drama. Torek, 13. t. m. ob 17.30: Boter Andraž. Red Torek. — Sreda, 14. t. m. ob 17.: Hamlet. Red A. — Četrtek, 15. t. m. ob 17.30: Bog z vami, mlada leta! Red Četrtek.

Opera. Torek, 13. t. m. ob 17.30: Ples v Operi. Opereta. Red B. — Sreda, 14. t. m. ob 17.: Prodana nevesta. Red Sreda. — Četrtek, 15. t. m. ob 15: Rigoletto. Izven. Dijaška predstava. Zelo znižane cene.

Mrakovo gledališče
Frančiškanska dvorana

V četrtek, 15. t. m.: »Pavlihovci«. Začetek ob 18.30. — V nedeljo, 18. t. m.: »Pavlihovci«. Začetek ob 10.30 dopold. — V torek, 20. t. m.: »Elektra«. Premiera. Začetek ob 18. — Blagajna posluje od torka dalje v veži franč. dvorane dnevno od 10.30 do 13 in od 15 do 17.

Radio Ljubljana

Torek, 13. januarja: 7.30 Radijska poročila v slovenščini. — 7.45 Lahka glasba, vmes ob 8. napoved časa. — 8.15 Radijska poročila. — 12.15 Mali orkester pod vodstvom Spaggiarija. — 12.40 Koncert mezzosopranistke Bogdane Stritarjeve, pri klavirju Marjan Lipovšek. — 13 Napoved časa. — Radijska poročila. — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana oboroženih Sil v slovenščini. — 13.20 Orkester EIAR-ja pod vodstvom D. M. Šijanca. — 14 Radijska poročila. — 14.15 Koncert pod vodstvom Alfreda Simonettija s sodelovanjem tenorista Maria Deletza. — 14.45 Radijska poročila v slovenščini. — 19.45 Tercet sester Doberšek. — 20 Napoved časa. Radijska poročila. — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini. — 20.45 Lirična sezona EIAR-ja: Simfonični koncert pod vodstvom Franca Ferrara. — V odmoru: pogovor v slovenščini. — 22.15 Orkester EIAR-ja pod vodstvom D. M. Šijanca. 22.45 Radijska poročila.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

Poizvedovanja

Našla se je boa v Šiški. Dobi se v Polakovi ulici št. 7-I.

Našel se je vratni šal na Strmi poti. Lastnik ga dobi pri Ostercu Ludviku, Gestrinova ulica št. 4, III, pritličje.

Gospodinje in matere

V naših KNJIŽNJIH KOLEKCIJAH ki bodo v prodaji do 28. februarja smo tudi prav za vas pripravili nekaj zelo cenenih in vam potrebnih knjig: **za L 8** dobite kolekcijo št. 77

Govekar: **Dobra gospodinja**

Kump: **Naši gostje**

Remec: **Varčna kunarica**

za L 11·— dobite kolekcijo št. 78

Deisinger: **Deska predpubertetna doba**

Dragaš: **Pomoč novoro enčku in dojenčku**

Vole: **Otrok.** Poglavja o vzgoji. I/II. del

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
Pred Škofijo 5, telefon 25-29

Izšla je znamenita knjiga Silvia Pellica. Dobite jo po vseh knjigarnah in trafikah, zlasti jo pa kupujte pri naši upravi v Kopitarjevi ulici in pa v podružnici na Miklošičevi cesti štev. 5. Naslednja knjiga

„Zlato večnega juda"

bo izšla v nekaj dneh. Naročnikom bomo razpošiljali obe knjige skupaj!

„Moje ječe"

Vsaka knjiga „Slovenčeve knjižnice" le 5 lir.

Iz Tržaške pokrajine

Trst je odlično zastopan v vodstvu stranke. Novi tajnik fašistične stranke Aldo Vidussoni je imenoval za inspektorja stranke in za ravnatelja političnega tajništva strankinega direktorija Marija Farnesija iz Trsta, za podtajnika »Gufa« pa Antonija D'Esteja iz Trsta.

Letošnja fašistična obdaritev otrok (Befana) je bila v torek, na praznik sv. Treh kraljev. Otroški obdaritvi se je letos pridružila tudi obdaritev vojakov v vojaških bolnišnicah v Trstu, ki je bila zelo velikopotezno organizirana ter so jo vodile prve dame tržaške družbe. Obdaritev otrok se je izvršila potem vseh fašističnih organizacij, posebno potom Dopolavora. Samo tržaški Dopolavori so darovali za otroke 16.959 zavojev obutve, obleke, učil itd.

Proslava 3. januarja. Z veliko slovesnostjo je proslavil fašizem v Trstu zgodovinski dan 3. januarja. Proslava se je vršila v soboto omenjenega datuma ob 16. uri v dvorani gledališča Verdi. Zbrane so bile številne množice fašistov, zlasti številno je bila zastopana mladina. Slavnostni govornik je bil podtajnik prometnega ministrstva Eksc. Mario Janelli, ki je v svojem govoru obširno obrazložil zgodovinski pomen 3. januarja.

Deček utonil pod ledom. Mraz, ki je zadnje čase nastopil, je prekril z ledeno skorjo vse skale in mlake na Krasu. Led na vodi je tukaj redka priložnost, ki jo mladina seveda vedno izrabi. V Selcah na Krasu se je pri takem drsanju zgodila usodna nesreča. Pod otroki se je vdrl led ter sta dva fantka izginila pod vodo. Enega so rešili, drugi, 9letni Learh Sambo pa je utonil ter so ga izvlekli izpod leda šele po večurnem iskanju.

Tržaško silvestrovanje je bilo letos kar se da skromno, popolnoma v skladu s sedanjimi težkimi vojnimi časi. V lokalih, gostilnah, kavarnah in barih ga skoraj ni bilo opaziti. Tržačani so se že tako navadili na zgodnjo policijsko uro in na temo po ulicah, da so rajši silvestrovali in čakali prihoda novega leta v domačem krogu. Poznalo se je to zlasti v prodajalnah raznih alkoholnih pijač in podobnih specialitet, ki so imele letos nenavadno dobro kupčijo. Ljudje so se založili s takimi rečmi v prodajalnah ter so jih popili v domači družbi, namesto da bi šli v javne lokale.

Rimske izkopanine v Poli. Pri kopanju temeljev za novo zgradbo podružnice Italijanske banke v Poli so naleteli na zanimive rimske najdbe, ki obstajajo iz več lepo ohranjenih stebrov. Zgodovinarji menijo, da je na tem prostoru stalo včasih rimsko svetišče.

Trgovina lesa v plamenih. V via Massimo D'Azeglio 18 je nastal požar v trgovini z gorivom. Zgorela je zaloga drv v vrednosti 10.000 lir. Ogenj so omejili tržaški ognjegasci.

Iz umetniškega življenja. Prvi del letošnje dramske gledališke sezone v Trstu se pravkar končuje. V teku sezone je gostovalo v Verdijevem gledališču 13 dramskih družin, od teh nekatere prvovrstne, ki so predvajale izredno bogat repertoar. Dramski sezoni bo sledila spet opera, ki prične 15. januarja s predstavami. Uprava Verdijevega gledališča je tudi za zimsko operno sezono pridobila najbolj znane operne družine, ki bodo gostovale v Trstu vso zimo, nakar bo spomladi spet sledila dramska sezona. Zdaj so že v teku priprave za prvi dve operni predstavi. Sezona se bo pričela s Zandonaijevo opero »Francesca de Riminic, naslednje delo pa bo Alfanova opera »Risurrezione«. — Združenje tržaških umetnikov nadaljuje s svojimi vsakonedeljskimi prireditvami literarno-muzikalnega značaja. Te prireditve, ki se vršijo v veliki dvorani liceja Dante, so od nedelje do nedelje lepše obiskane ter stopajo vedno bolj v ospredje tržaškega kulturnega življenja. Na zadnji taki prireditvi v nedeljo 4. januarja se je predstavil občinstvu mlad domač komponist Dušan Štular s svojimi petimi kompozicijami za klavir. Poslušalci so z navdušenjem sprejeli njegove stilno zelo izrazite in globoke skladbe, ki jih je podal z dovršeno tehniko. — V torek 6. januarja se je vršil v okvirju združenja umetnikov v dvorani liceja Dante prvi koncertni nastop nove tržaške dvojice — violinista Lucijana Gante in Ivana Pavovicha. Oba sta že znana umetnika, ki sta doslej ločeno nastopala, to je bil pa njun prvi skupni nastop, ki je pokazal, da je bila združitev prav posrečena zamisel. Nastopila sta pretežno z Mozartovim programom.

Zanimivo tekmovanje pekovskih mojstrov se je zaključilo preteklo sredo v Trstu. Pekovski mojstri so namreč tekmovali na pobudo prefekta Eksc. Tamburinija v peki najboljšega kruha. Tržaški peki so bili poprej znani zaradi izvrstnega peciva in kruha, ki so ga znali pripraviti iz bele moke. Enotna črna moka pa zahteva drugačno peko kakor bela, in tako je bila pobuda prefekta, podprta z lepo denarno nagrado v višini 10.000 lir, prav posrečena zamisel, ki jo tržaški konzumenti sedaj že uživajo v obliki boljšega peciva, kakor je bilo prvotno. Tekmovanja so se udeleževale namreč vse tržaške pekarne in so se res potrudile, da bi deloma z originalnimi recepti pripravile čim okusnejše pecivo in kruh. To se jim je tudi prav dobro obneslo. Tekmovanje je trajalo dva meseca. Najboljše recepte za peko kruha in peciva, ki so jih v tem času preizkusili razni pekovski obrati, bodo v bodoče uporabljale vse pekarne, tako da bodo imeli vsi Tržačani kljub vojni okusen in dober kruh.

Pri padcu z drevesa se je ubil. V via dell'Eremo se je pripetila nesreča, ki je zahtevala življenje 69letnega vrtnarja Avgustina Pečarja s Katinare. Starček je obrezoval v vrtu neke vile v omenjeni ulici drevje, pri tem pa se mu je lestev spodnesla ter je treščil ob tla. Zadobil je take poškodbe, da jim je kmalu po prevozu v bolnišnico podlegel.

DNEVNIK PALČKA — Modrijančka

11

Jaz, seveda, še malo nisem mislil na kak strah, saj sta konja tako naglo dirkala, da sem moral oberoč držati svoj cilinder.

Vprav ko sem hotel odgovoriti, sem zaslišal nekakšen čuden hrup za seboj.

»Bratci,« sem zavpil, »brez dvoma so poslali ljudi za nami!«

Tedajci se je zgodilo nekaj nepričakovanega: Skočko je začel divje udrihati po konjih, a Beloglavec je potresal z vajeti, drugi so pa cepetali, se tresli in vpili:

»Hitro, Skočko! Brž, brž!«

Prestrašena konja sta divje dirkala. Sani so se prevrnile, udarile ob hlod, zdrčale po bregu nizdol in konja zraven. Mnogi so se zatrkljali po snegu kot sneženo kopice ali medeni kolači, ki jih vsi otroci tako dobro poznajo, in hipoma smo vsi izginili v debelem snegu. Deska zadaj na saneh se je razklala na dvoje. Beloglavec vendarle še ni izpustil vajeti iz rok in je še enkrat skočil na sani, Skočko pa je z bičem v roki sfrčal na tla.

Skočko in Beloglavec sta izpregla konja in ju ob strani privezala k drevesu, vsi drugi pa smo se pridružili tistim, ki so obtičali v snegu.

KULTURNI OBZORNIK

Komorni koncert Ljubljanskega dueta

Med najplemenitejše panoge glasbene umetnosti spada brez dvoma komorna glasba. Pri njej odpadejo vsi drugorodni momenti, ki poslušalca pri dojemanju bolj motijo kot ga pa navajajo k čistemu uživanju glasbenih lepot; komorna glasba govori od srca, preprosto, ne tako bučno in veljivo kot velika orkestralna združenja. Za pravilno podajanje in razumevanje pa seveda zahteva komorna glasba tenkočutnih izvajalcev in izobraženih poslušalcev. Prvih zato, ker na koncertu komorne glasbe ni mogoče ničesar skriti, ničesar zaviti v lepo frazo; ta glasba pozna samo dvojno govorico: da ali ne; ali nas prepriča ali pa ji ne verjamemo. Pa tudi na poslušalca stavi višje zahteve kot katerakoli druga vrsta glasbene umetnosti. Čim manjša komorna združenja imamo pred sabo, tem večjo mero splošne glasbene izobraženosti in poznavanja glasbenih zakonov mora pokazati poslušalec, ki hoče pravilno vrednotiti na prvi pogled neopazne lepote, ki so skrite v teh navidezno preprostih delih.

Anton Trost, rektor ljubljanske Glasbene akademije, in Jan Šlais, profesor istotam, sta umetniška dvojica, ki je gotovo v prvi vrsti poklicana, da neguje to, pri nas nekoliko zanemarjeno glasbeno vrsto. Svoje zvanje sta že opravičila na številnih posamičnih kot na skupnih nastopih. V javnosti uživata velik sloves, kar je dokazala tudi lepa udeležba na zadnjem koncertu. To pot sta umetnika postavila na spored tri po času nastanka in po slogu dokaj oddaljene sonate: Beethovnovo v Es-duru, Cesar Franckovo v A-duru in Respighijevo v H-molu. Beethovnova violinska sonata opus 12, zadnja med tremi istega opusa, je tudi po vrednosti najboljša. Dasi spada v zgodnejšo Beethovnovo dobo, vendar nosi vse znaj značilne poteze: je kremenita, tehnično virtuozno pisana; posebno adagio je naravnost očarujoč. Pri Cesar Franckovi sonati je posebno zanimiv v svoji napetosti in v ritmičnem poteku zadnji stavek; sicer se pa zdi njegova glasba danes že nekam zbledela, dasi je za izvajanje, posebno v violinskem delu, hvaležna. Respighi ubira novejše strune in je zato poslušalcu bližji; pri njem se čuti oblikovna in harmonična razrahljanost, lastna dobi, v kateri je ta sonata nastala; v ostalem je pa barvita in sveže pisana.

Oba umetnika sta spored prav lepo izvedla. Ocenjevati njuno tehnično znanje ali poglobljeno glasbeno podajanje se mi zdi odveč, saj sta občinstvu po svojih kvalitetnih nastopih dovolj znana. Po skupni igri na tem koncertu sodeč je Trost v prvi vrsti solistični umetnik z izrazitim čutom za notranjo dinamiko skladbe in za njeno ritmično napetost, dočim polaga Šlais posebno pažnjo na mehak, kultivirano izdelan ton. Odtod tudi v podajanju majhno nesorazmerje med obema umetnikoma, ki je bilo še bolj opazno pri skladbah, ki že po svojem ustroju dajejo prednost klavirju.

Večer komorne glasbe nam je nudil obilo prelepega užitka. Naj bi se ti večeri še nadaljevali, saj je literatura ogromna, zanimanje za te vrste prireditve pa tudi dosti živo.

M. T.

Najznamenitejše knjige hrvatskih duhovnikov v letu 1941

Nova Hrvatska je v novoletni številki prinesla izpod peresa znanega Petra Gergca zanimiv članek o najznamenitejših knjigah, ki so jih v letu 1941 napisali **hrvatski duhovniki.** Ker bodo zanimale knjige tudi naše bralce, navajam samo glavne štiri dela, ki so izmed vseh, kar so napisali duhovniki, najbolj odjeknila v hrvatski javnosti v novih razmerah. To so: **Dr. Stjepana Zimmermanna »Filozofija života«, dr. Stjepana Bakšiča »Presveto Trojstvo«, dr. Ferda Rožiča »Na njivi pučke prosvete«** ter **dr. Frana Binićkega »Moje tamnovanje«.** Ta dela predstavljajo štiri področja, na katerih se je že od nekdaj udejstvovalo hrvatsko duhovništvo, namreč: **filozofijo (Zimmermann), bogoslovje (Bakšič), ljudsko prosveto (Rožič)** in **domoljubno delo (Binički).** Vsi ti pisatelji so že v letih, saj imata Zimmermann in Rožič že preko 60 let, oba druga pa čez petdeset.

1. **Prof. Zimmermann** (hrvatski Ušeničnik) je glavni borec za očiščenje v filozofiji proti materialistični navlaki za pravo spiritualno orientacijo. V njem gledajo hrvatski katoličani glavno filozofsko misel, kakor naj bo vodnica njihovemu življenju. Z omenjenim svojim delom v prejšnjem letu je podal konec svojega življenjskega dela, namreč dva zvezka Filozofija i religija ter Filozofija i život. Iz zaklada in gledišča vsega znanstva ocenjuje vrednost življenja ter določa nalogo človeku v vsem vsemirju kot moralni in religiozni osebnosti. S tem delom je postavil temeljno metafizično orientacijo, za katero se bori dr. Zimmermann v krizi današnjega dne. Delo je posvečeno tisoč tristoletnici hrvatskega katoličtva.

2. Tudi delo **dr. S. Bakšiča »Presveto Trojstvo«** ima v sebi vse znake superiornega stila in poznavanja filozofske in teološke problematike. V odličnem jeziku rešuje pisatelj najglobija teološka vprašanja razodetja vere. Prav v teh vprašanjih je treba imeti veliko razsodnosti in bistroumnosti ter slogovne spretnosti, da pisatelj ne zabrede v zmote in nejasnosti. To je obenem tudi najboljša hrvatska apologija osnov naše katoliške vere. Obsega 500 strani.

3. Knjiga dr. **F. Rožiča »Na knjigi pučke prosvete«** je po obliki in obsegu še monumentalnejša, ker ima 720 strani. To je hrestomatija najboljšega kar je doslej napisal dr. Rožič, ki je znaten del svojega življenja preživel na njivi ljudske prosvete, zlasti v društvu Sv. Jeronima kot predsednik, tajnik in blagajnik. Po dr. Ant. Radiču ni nihče med Hrvati napisal toliko lepih člankov o ljudski prosveti, kakor ravno dr. Rožič. Neki njegovi nazori gredo vzporedno z Radičevimi, drugi pa so njega popravek in dopolnilo. Izvrstne so n. pr. razprave: Nazor o svetu in kultura, Gospodar in ljudstvo, Društvo sv. Jeronima in hrvatsko selo, Kratka zgodovina tega društva, itd. Knjigo je izdala hrvatska Mohorjeva družba, namreč Društvo sv. Jeronima.

4. Največjo razširjenost pa pričakuje prof. Gergec od zadnje knjige **dr. Binićkega »Moje tamnovanje** (Moje ječe). Knjiga je bila napisana že leta 1937, pa je bila tedaj že v rokopisu zaplenjena ter je pisatelju prinesla novo ječo. V Zagrebu so rokopis hranili ter ga sedaj izdali. Tu so prikazane ječe v Mitrovici, Gospiću, očrtani portreti sodnikov, uradnikov, ječarjev ter ima torej značaj Pellicove knjige »Moje ječe«, ki je te dni izšla v Slovenčevi knjižnici. V današnjih razmerah bo gotovo zajela največ bralcev ter kaže trpljenje Hrvatov za novo neodvisnost Hrvatske.

Tako prof. Gergec, kar beležimo kot kronisti.

Zberite knjige »Slovenčeve knjižnice«. - Vsaka knjiga broširana le 5 lir, vezane po 11 lir in 20 lir.

Življenje vladarja
»države vzhajajočega sonca«

Japonski cesar je prav tako, kakor vsi ostali ljudje, živo bitje. Bil je rojen, kakor drugi otroci, hrani se, kakor drugi ljudje, spi prav tako in živi tudi življenje, kakor drugi ljudje. Toda njegovo človeško življenje, pa naj bo še tako zanimivo, stopa v ozadje pred božanstvenost, ki ga obdaja. Mikado je več, kakor pa samo cesar. On je država. Skoraj vsi Japonci so prepričani, da je suverenost države združena v cesarjevi osebi, in v nobenem drugem državnem organu. Vsi Japonci tudi smatrajo, da je cesarjeva družina božanskega izvora ter je mikado vladajoče božanstvo, nekak oče, ki v svojem duhovnem in svetnem bitju združuje vse ljudi.

Toda kljub temu brezmejnemu spoštovanju in ljubezni, s katero se Japonci oklepajo svoje vladarske hiše, je le malo Japoncev dosedaj še videlo svojega cesarja. Vzrok temu je ta, ker vsi povesijo oči proti zemlji, če stopa mikado po ulici. Tudi cesarjeve slike so redke. Na njih je cesarjev obraz pokrit ali z zelo tankim papirjem ali pa s celofanom. Kadar mikado potuje, pa naj bo to blizu ali daleč, morajo biti vsa okna na hišah ob cesti ali železnici močno zastrta. Na cesarja ne sme nihče gledati od zgoraj. Zato tudi poslopja policijskega ravnateljstva v Tokiju niso nikdar dogradili, ker so ugotovili, da je z višjih nadstropij te palače mogoče gledati na vrtove cesarskega dvora. Te predpise so pa z ozirom na moderni čas vendarle morali nekoliko spremeniti ter n. pr. pri otvoritvi parlamenta časnikarji lahko gledajo na cesarja s svoje galerije, ki stoji malo višje od poslaniških sedežev. S kakim spoštovanjem gledajo Japonci na svojega vladarja, dokazuje tudi ta resnični dogodek. Na cesarskem dvoru je eden od članov tega zbora vprašal svojega tajnika za njegovo mnenje o mikadovem izgledu. Tajnik je bil Japonec ter je svojemu šefu odgovril, da tega ne more storiti, ker bi bilo to bogokletstvo. Zopet drugič je bila neka slavnost v podeželju. Navzoč je bil tudi cesar. Vaški stražnik je pomotoma usmeril slavnostni sprevod v nepravo ulico. Naslednjega dne je stražnik izvršil harakiri.

Japonski cesar je živ simbol in vtelešenje usode vseh Japoncev. Sedanji japonski cesar, Nj. Cesarsko Veličanstvo Hirohito, je 124. japonski cesar. Rodil se je 29. aprila 1901. leta v Tokiju. Študiral je doma in v plemenitaški šoli. Zaradi spopolnitve svoje naobrazbe je leta 1921 potoval tudi po Evropi. Zaradi težke bolezni svojega očeta cesarja Jošihita, je postal naslednjega leta regent. Leta 1924 se je poročil s princezinjo Nagako Kuni s katero ima dosedaj šest otrok. Na božični dan leta 1926 je zasedel japonski prestol, dve leti pozneje pa je bil slovesno vstoličen.

Sedanja japonska dinastija je edina dinastija, ki jo ima Japonska v zadnjih 2605 letih. Zato za člane te družine tudi ni potrebno ne družinsko, ne dinastično ime. Ime sedanjega japonskega cesarja pomeni »velikodušen in slaven«. Drugi del besede »hito« imajo vsi japonski cesarji ter ostane pri vsakem imenu nespremenjen, ker pomeni »slaven« Menja se samo prvi del besede. Zato tudi besede »hito« ne sme nihče drugi uporabljati, kakor samo člani vladarske hiše. Pripovedujejo, da je v nekem zakotnem naselju kmetič dal svojemu sinu ime Hirohito. Kakor je zvedel, da se tako imenuje mikado, je najprej pomoril svojo družino, sam pa izvršil harakiri. Kakor hitro stopi cesar na prestol, si izbere drugo ime, ki je tudi ime njegovega vladanja. Po njegovi smrti ga tudi imenujejo samo s tem imenom. Oče sedanjega japonskega vladarja je n. pr. dobil pri rojstvu ime Jošihito, ob nastopu vladarske službe si je izbral ime Taišo, po katerem ga sedaj tudi imenujejo.

Cesar Hirohito imenuje svojo vladavino **Šova**, kar pomeni »svetli mir«. Tako se bo vedno tudi imenovala njegova vladavina. Pod tem imenom bo sedanji japonski cesar tudi znan v zgodovini. Po razdobjih vladavin tudi na Japonskem računajo leta. N. pr. leto 1941. je bilo na Japonskem 13. leto Šove. Japonci svojega cesarja tudi nikdar ne imenujejo z imenom. Sploh ne marajo o njem govoriti. Če pa že morajo ga označujejo z besedami »prestol« ali »heika-denka« (Vzvišeno Veličanstvo) ali »tenši-sama« (sin raja). Z nazivom mikado ga imenujejo samo inozemci. Japonski cesarji so v preteklosti tudi sami redko podpisovali svoje ime. To delajo šele od leta 1868. dalje. Sedaj cesar podpisuje samo važne državne sklepe. Podpiše se Hirohito. Navadno služi pečat.

V sedanji moderni Japonski so vladali trije cesarji. Začetek tega razdobja je znan pod imenom »restavracija heiži.« Cesar, ki je bil »restavriran« je bil osvobojen varuštva Šugune. Imenoval se je Mutsuhito, sedaj znan kot »heiži«. Pri Japoncih je posebno znan zaradi zmage japonskega orožja nad Rusi leta 1905. Vladal je od leta 1868 do 1912. Njegov sin Jošihito se je kot cesar imenoval Taišo, temu pa je sledil sedanji cesar. Dinastija je stara, kakor že omenjeno 2605 let ter jo je ustanovil Džimu, ki je bil po japonskem izročilu peti rod boginje sonca, glavnega japonskega božanstva. Legenda pripoveduje, da ga je boginja sama poslala na Japonsko, da tam ustanovi dinastijo za »izvoljeni japonski narod«.

Kronanja cesarjev na Japonskem ne poznajo. Kakor hitro stopi cesar na prestol, objavi svoj prvi cesarski govor. Kronanju odgovarjajo na Japonskem velike slavnosti stopanja na prestol »Go Tairei« in slavnost hrama »Daijo-Sai«, ki se vrše v stari japonski prestolnici Kioto. Pri teh slavnostih se novi cesar najprej približa malemu oltarčku, navadno posvečenemu Šintu in sporoči »duhovom svojih prednikov, da je stopil na prestol.« Zatem car vrši popolnoma sam neke verske obrede in daruje hrano bogovom. Tako stopi v stik s svojimi predniki.

Sedanji japonski cesar živi v notranjih prostorih dvorca Kajžužo v središču Tokija. Dvorec spada med najslikovitejše stavbe na svetu. Tekom stoletij je bila to trdnjava in dvorec diktatorja Šogune. Cesarska družina ga je prevzela šele 1868. leta. Okoli njega je globok in širok jarek, napolnjen s čisto vodo. Zid, ki obdaja dvorec, ima 40 vrat in več stolpov. V notranjosti dvorca so vrtovi, hvade nasadi vile in drugi stanovanjski prostori. Poleti cesar navadno odide s svojo družino v Hajamo v bližini Kamakure, ki je oddaljena 50 km od Tokija. Cesar ima pa tudi v drugih krajih svoje dvorce.

Svoj dnevni opravek izvršuje cesar po starodavnih predpisih. Enaindvajsetkrat na leto mora voditi verske slavnosti, enkrat na leto je navzoč pri službi v hramu Jasakumi, kjer so pokopani japonski vojaki, enkrat na leto mora biti pri izpitih v vojaški in pomorski akademiji. Začenja tudi zasedanja v parlamentu, k njemu pa prihajata poročat predsednik vlade in vojaški poveljnik. Cesar sprejema tudi novoimenovane diplomatske zastopnike. Njihova nastopna avdienca je zelo enostavna. Novega poslanika sprejme cesar popolnoma sam. Poslanik se cesarju najprej trikrat prikloni, zatem pa čita svoj govor, nakar cesar prečita svoj odgovor, zatem pa s poslanikom spregovori par ljubeznivih besed. Cesar uporablja za to tolmača, ki ima oči povešene proti zemlji in govori čisto tiho. Dvakrat na leto priredi cesar na svojih vrtovih vrtno slavnost za 7000 oseb. Ko so vsi gostje zbrani, se pojavita cesar in cesarica s svojega paviljona in se nato sprehajata med njimi. Gostje imajo lahko s seboj klobuke, nikdar pa ne sukenj, pa naj bo še tak mraz.

Kosilo v dvoru je zelo redko. Če ga pa cesar že priredi, sedi navadno na malem prostoru, da tako dominira nad gosti. Če je gostov malo, sedi kar med njimi. Pri odhodu morajo vsi gosti po po stari japonski navadi vzeti nekaj hrane tudi s seboj. Prej so jemali riž in sadje, sedaj pa dobe zavite sladkarije. Ministri in poslaniki dobe enkrat na leto od cesarja kot darilo male skodelice za čaj. Po številu teh skodelic je lahko ugotoviti število službenih let tistega poslanika na Japonskem. Cesar igra tenis in golf, čeprav ga, razen najožjega spremstva, še nihče ni videl pri teh igrah. Najbolj pa cesarja zanima biologija. Več cesarjevih prostorov so spremenili v laboratorije, v katerih se po več ur dnevno mudi za raznimi mikroskopi. Cesar tudi zelo rad fotografira. Rad ima tudi jahanje. Vstaja zjutraj ob šestih, spat pa hodi zgodaj. Ne pije in ne kadi. Ko zapušča svoj dvor, se vozi navadno v limuzini kostanjeve barve, ki je pridržana samo za avtomobile vladarske družine. Med cesarjevimi vzgojitelji je posebno znan general Nogi, ki je 1905 leta zavzel Port Artur. Ta je ob smrti prejšnjega cesarja izvršil skupno z ženo samomor, ker ga ni maral preživeti. Med vzgojitelji je bil tudi poveljnik mornarice admiral Togo. Ko je bil cesar star 10 let je zelo rad poslušal Ezopove basni. Nekaj jih je tudi sam napisal. Od svojega enajstega leta dalje piše tudi svoj dnevnik.

Iz Goriške pokrajine

Prodaja in nakup živine. Kmetijsko ministrstvo je določilo nov način za prodajo in nakup živine za rejo. V tekočem letu priredi deželni živinorejski oddelek vrsto zbornih sejmov za prodajo živine, ki je določena za plemensko rejo, za delo, za izpitanje (ne za zakol). Dostop na te sejme je prost. Kupne pogodbe pa sme zaključiti samo živinorejec z živinorejcem in pooblaščeni trgovec z živinorejcem. Pooblastila izdaja trgovcem (prekupčevalcem) deželni živinorejski oddelek. Pri pogodbah se bosta kupec in prodajalec morala držati v mejah uradno določenih najvišjih cen, po ceniku, ki velja za prvo, najboljšo vrsto živine za zakol. K tem cenam se pribije 20% za živino za opitanje, 40% za delovno žival, 100% za plemensko živino. Za kritje stroškov teh zbornih sejmov bo vsak udeleženec plačal na vsako glavo odrasle živine 4 lire, za mlado žival po 2 liri. Deželni živinorejski oddelek sporoča, da je odslej prepovedano sklepati kupne pogodbe za živino v hlevu; v izrednih primerih se to sme zgoditi, a le s posebnim dovoljenjem živinorejskega oddelka. V goriški deželi se bodo vršili zborni živinski sejmi: dne 10. januarja v Ajdovščini; 29. januarja v Gorici na živinskem trgu; 10. februarja v Gradiški ob Soči; 20. februarja v Vipavi; 26. februarja v Gorici, 6. marca v Korminu; 10. marca v Ajdovščini; 26. marca v Gorici.

Če še ne veste...

Jekleno pero je mnogo starejše, kakor pa mislijo ljudje. V Nürnbergu so že leta 1544. izdelovali iz železa in bakra peresa za pisanje. Johannes Jansen iz Aachna jih je že leta 1748 prodajal po vsem svetu. Vsako pero je veljalo 1 šiling.

Ljudje postajajo vedno višji. Po večletnih opazovanjih so razni učenjaki, ki se s temi vprašanji bavijo, ugotovili, da ne postajajo vedno višji samo ljudje, temveč tudi novorojenčki, pri katerih se je dolžina telesa podaljšala od 50 na 51.5 cm, povprečna teža pa od 3·200 na 3·400 kg.

Moderno zdravljenje s sadjem so poznali že stari Grki in Rimljani. Zdravljenje z grozdjem so posebno priporočali Hipokrat, Plinij in Galenus.

Papiga je edina ptica, ki sega po svojo hrano s kremplji in ne s kljunom.

Divja trava, ki raste po ameriških prerijah, ima dostikrat do 10 m dolgo korenino.

Prezimovanje nemške vojske na vzhodnem bojišču

O težavah zimskega vojskovanja na vzhodnem bojišču objavlja celokupno nemško časopisje obširna poročila svojih vojaških poročevalcev. Vsi dopisniki poudarjajo, da predstavlja vojskovanje v mrazu in vetru nove napore za vojaštvo in nove neugodnosti, ki jih pa nemška vojaška iznajdljivost prav tako premaguje, kakor vse druge do sedaj.

Najtežje vprašanje in skrb je vsekakor prezimovanje tako ogromnih armad. Toda tudi na to je mislilo nemško vrhovno poveljstvo, kakor poroča belgrajska »Donauzeitung«, iz katere posnemamo tudi vse te informacije. Če najdejo nemške čete uporabna prezimovališča v mestih in vaseh, potem jih seveda tudi porabijo. Predhodno jih očistijo in uničijo stenice ter drugo golazen. Navadno je pa stanovanjskih prostorov po mestih in vaseh zelo malo, ker so Sovjeti pri umikanju vse zažgali in razdejali. Zato je morala seči nemška vojaška uprava po drugi rešitvi, ki jo sedaj tudi že v velikem izvaja. Vojaška oblast je pričela sama graditi stanovanjske prostore za svoje armade. Ker predstavlja postavljanje velikih in dolgih barak gotove težave (dovažanje desk), se je nemško vojaško poveljstvo odločilo za postavitev skupinskih lesenih hišic. Na pomoč je seveda takoj prišla znana organizacija Todt s svojimi strokovnjaki in delavci. Stavbnega materiala ni treba dovažati, ker ga nudijo dovolj prostrani in bogati ruski gozdovi sami. Hišice postavljajo iz smrek, borov in jelk. Debla olupijo, da tako uničijo tudi mrčes pod skorjo. Če so tla vlažna, navozijo najprej raznega materiala, v glavnem lesenega, na katerega nabijejo ilovico. Smrekova debla med seboj trdno povežejo in spnejo s spojnicami, morebitne špranje pa zamašijo z mahom in travo. In je hišica kmalu gotova in pod streho. Vsaka taka vojaška hišica ima tri ločene prostore. Dve spalnici, v sredini je pa prostor, v katerem prebijejo vojaki svoj prosti čas. Tu je tudi peč, navadno iz opeke, da drži dalje časa toploto. Če je pa železna, jo prav tako obdajo z opeko. Tu si vojaki tudi lahko kuhajo čaj, pogrevajo jedi in pripravljajo druge tople pijače in okrepčila. V spalnici so ležišča, lepo razvrščena in urejena. Tu je tudi prostor za orožje. Vhod v hišico je zavarovan s posebnim prostorom, ki je postavljen malo navzven, da zadržuje mrzle sunke vetra, da ne udarjajo naravnost na spalne prostore ali pa na dnevno sobo. V takšnih hišicah so tudi pralnice, kuhinje, vodnjaki, da voda ne zmrzne, kakor tudi kopalnice. Seveda zelo preproste. Fine, domače kopalnice tu čisto lepo nadomesti sod, katerega postavijo na višji prostor in napolnijo z vodo. Pipo na sodu odpro in pod sodom se vojaki umivajo.

Za sečnjo lesa po gozdovih so dobili vojaki na razpolago sekire, žage in vse ostalo potrebno orodje. Ker je postavljanje teh hišic pod strokovnim nadzorstvom organizacije Todt, ki poleg vojaštva razpolaga tudi s svojim izvežbanim delavstvom, delo tudi hitro napreduje, posebno, če jih ne nadlegujejo sovjetski oddelki, ki sedanje stanje izrabljajo za svoje napade.

Z Gorenjskega

Lovstvo na Koroškem in Gorenjskem. Koroški lovski mojster dr. Knaus je izdal svoje poročilo o lovstvu na Koroškem, kjer omenja tudi lovske uspehe po nekaterih drugih Gauih. Tako je na primer leta 1939-40 v Gauu Unterdonau (Dunaj in Nižja Avstrija) bilo ustreljenih 400.000 zajcev, medtem ko so leta 1940 na Koroškem ustrelili 1200 kosov jelenjadi, 1500 gamsov, 5900 srnjadi, 4000 zajcev, 3150 lisic, 190 kun, 500 divjih petelinov, 250 ruševcev, divjih rac 900, kakih 450 jerebic, 1600 divjih golobov. Poročilo naglaša, da so se zdaj lotili lova spet stari lovci, ko so mladi na bojišču ter je bilo leta 1940 na Koroškem izdanih 3000 lovskih izkaznic. Ustreljena divjad je prinesla veliko gospodarsko korist. Na koncu lovski mojster dr. Knaus omenja, da je zdaj prišel v koroške lovske revirje tudi Triglav, kot dragoceno darilo, katero je sam državni maršal Göring sprejel v svoje varstvo. »S Triglavom je prišlo h Koroški tudi mnogo dobrih tamkajšnjih lovcev. Te bomo, vkolikor se priznavajo za naše, veselo sprejeli ter svojo skupno domovino tudi lovsko privedli v boljšo prihodnjost.«

Občina Spodnji Dravograd priključena Wolfsbergu. Na povelje koroškega Gauleiterja je bila s 1. januarjem t. l. občina Spodnji Dravograd s svojimi vasmi priključena koroškemu okraju Wolfsberg. Pri tej priliki je bila velika slovesnost, pri kateri je dosedanji okrožni vodja Grum izročil občino wolfsberškemu okrožnemu vodji Gasserju, kateri se je Grumu zahvalil za izvršeno delo.

Avtomobilska nesreča pri Prevaljah. Šofer Viktor Završnik je vozil avto zdravnika dr. Ramšaka po cesti v Črno. Pred avtom je hodilo troje ljudi, med njimi posestnikova hči Afra Trbovšek iz Jamnic pri Prevaljah. Ko je avto zavozil vštric nje, je ženska zašla pod avto, ki jo je vrgel ob tla ter jo na glavi in nogah poškodoval. Ramšakov avto jo je prepeljal v bolnišnico v Slovenji gradec.

Iz Novega mesta

Sejm v Škocjanu. V soboto, dne 17. januarja, bo v Škocjanu pri Mokronogu Antonov živinski in kramarski sejm. Kupci in prodajalci vabljeni.

Popravek. Zadružno-knjigovodski tečaj v Novem mestu bo dne 21. in 22. januarja, ne kakor je bilo pomotoma objavljeno 21. in 22. februarja v nedeljski številki »Slovenca«.

Slovesen pričetek novega šolskega leta na gospodinjski šoli na Mali Loki. V četrtek dopoldne se je na gospodinjski šoli na Mali Loki slovesno pričelo novo šolsko leto. Slovesnosti so poleg drugih prisostvovali tudi delegat kmetijskega ministrstva pri Vis. komisariatu in Prevodu dr. Moseri, načelnik kmetijskega oddelka inž. Anton Podgornik in politični tajnik g. Varrini iz Novega mesta, ki je zastopal zadržanega okrajnega političnega komisarja dr. O. Grasselija. Slovesnost se je pričela s sv. mašo, ki jo je v zavodski kapelici daroval domači gospod župnik. Po maši se je v učnih prostorih vršila domača slovesnost, pri kateri je najprej spregovoril dr. Moseri o pomenu gospodinjskih šol ter poudaril častno vlogo, ki jo v socialnem in gospodarskem življenju ljudstva igra dobra gospodinja, ki jo more vzgojiti dobra gospodinjska šola. Oblast se tega dobro zaveda in bo Visoki komisariat kakor doslej tudi v bodoče gospodinjskim šolam posvečal vse pažnjo in jim nudil vso možno podporo. Za dr. Moserijem je spregovoril še g. tajnik Varrini, ki je v imenu Vis. komisarja Eksc. E. Graziolija najrevnejši učenki izročil lepo denarno podporo. Po končani slovesnosti so si odličniki ogledali zavod, o katerega ureditvi in delu so se nad vse pohvalno izrazili, nakar so se udeležili skupnega obeda, ki jim ga je priredilo zavodsko vodstvo.

Seznam ljubljanskih optantov za preselitev

(V oklepaju: rojstno leto in kraj; in = poročena.)

Bednar Julija (12. septem. 1920, Ljubljana) Ljubljana, Stari trg 2; **Baje Jožef** (1. 4. 1891, Nemčija) Ljubljana, Koseskega 34; **Auerhammer** Janez (27. 1. 1913, Kranj) Ljubljana, Tyrševa 47; **Fillipitsch** Franc (30. 11. 1893, Ptuj) Ljubljana, Kolodvorska 34; **Felber Jožef** (23. 11. 1903, Ljubljana) Ljubljana, Ižanska 39; **Felber** Henrik (25. 8. 1893, Ljubljana) Ljubljana, Spodnji log; **Egner** Jurij (24. 4. 1907, Feketitsch) Ljubljana, Sv. Petra c. 42; **Kocjantschitsch** in **Egner** Marija (9. 11. 1910, Dobrunje) Ljubljana, Sv. Petra c. 42; **Egner** Kristina (16. 5. 1939, Ljubljana) Ljubljana, Sv. Petra c. 42; **Egner** Peter (13. 11. 1940, Ljubljana) Ljubljana, Sv. Petra c. 42; **Dedek** Jožef (5. 11. 1919, Kranj) Ljubljana, Lepodvorska 5; **Kopač** in **Cigoj** Marija (29. 4. 1899, Ljubljana) Ljubljana, Medvedova 25; **Cigoj** Lori (29. 2. 1924, Ljubljana, Ljubljana, Medvedova 25; **Cigoj** Marija Ana (4. 5. 1925, Prijedor) Ljubljana, Medvedova 25; **Hussfeld** in **Chiodi** Elizabeta (10. 8. 1873, Nemčija) Ljubljana, D. M. v Polju; **Korn** Teodor (30. 6. 1864, Lehestein) Ljubljana, Poljanska c. 8; **Peterkovitsch** in **Korn** Marija (23. 3. 1872, Brežice) Ljubljana, Poljanska c. 8; **Teul** Matilda (20. 2. 1918, Kranj) Ljubljana, Povšetova 58; **Unterreiter Jožef** (18. 2. 1907, Maribor) Ljubljana, Rožna dolina IX/21; **Jamniker** in **Unterreiter** Veronika (5. 2. 1914, Ljubljana) Ljubljana, Rožna dolina IX/21; **Unterreiter** Veronika (5. 11. 1938, Ljubljana) Ljubljana, Rožna dolina IX/21; **Trinker** Otmar (10. 7. 1904, Zagorje) Ljubljana, Gledališka 3; **Modrie** in **Trinker** Irma (17. 9. 1909, Jesenice) Ljubljana, Gledališka 3; **Trinker** Selma Marija (25. 6. 1935, Ljubljana) Ljubljana, Gledališka 3; **Trinker** Fedora Regina (24. 5. 1940, Ljubljana) Ljubljana, Gledališka 3; **Noč-Schwab** Karel (28. 10. 1877, Ljubljana) Ljubljana, Nunska 19; **Mikusch** Oto (4. 8. 1887, Ljubljana) Ljubljana, Mestni trg 17; **Zwölfer** Ernest (8. 4. 1902, Vršec) Ljubljana, Vrhovci 16; **Spacapan** in **Zwölfer** Marta (29. 8. 1908, Sv. Mihael) Ljubljana, Vrhovci 16; **Zwölfer** Erna (21. 2. 1940, Ljubljana) Ljubljana, Vrhovci 16; **Zislavsky** Elfrida (13. 9. 1918, Sternberg) Ljubljana, Beethovnova 4.

Penič Edvard (26. 3. 1912, Dunaj) Ljubljana, Florijanska 3; **Arnschek** in **Penič** Ana (12. 6. 1917, Ljubljana) Ljubljana, Florijanska 3; **Oman** Janez (13. 3. 1920, Koroško) Ljubljana, Ilirska 29; **Novak** Bogomir (1. 6. 1917, Gornje Poljane) Ljubljana, Šmartinska 30; **Rodoschegg** Gustav (14. 12. 1878, Ptuj) Ljubljana, Mestni trg 17; **Schossig** in **Rodoschegg** Emanuela (17. 12. 1887, Dunaj) Ljubljana, Mestni trg 17; **Raunacher** Oskar (9. 9. 1879, Zader) Ljubljana, Galetova 13; **Kostelezky** in **Raunacher** Marija (9. 8. 1871, Banja Luka) Ljubljana, Galetova 13; **Raunacher** Elinor (28. 1. 1921, Ljubljana, Galetova 13; **Novak** Anton (5. 10. 1886, Gradec) Ljubljana, Bičevje 39; **Sarc** in **Novak** Hedvika (29. 5. 1900, Maribor) Ljubljana, Bičevje 39; **Novak** Pavel (27. 7. 1923, Ljubljana) Ljubljana, Bičevje 39; **Poje** Franc (11. 2. 1886, Borovec) Ljubljana, Cesta na Rožnik 35; **Poje** Ana (26. 7. 1921, Ljubljana, Ljubljana, Cesta na Rožnik 35; **Lach** Štefan (19. 12. 1893, Rače) Ljubljana, Rožna dolina II-9; **Bogovitsch** in **Lach** Marija (2. 12. 1892, Artiče) Ljubljana, Rožna dolina II-9; **Lach** Marija (6. 8. 1922, Celje) Ljubljana, Rožna dolina II-9; **Lach** Ludovik (10. 9. 1927, Celje) Ljubljana, Rožna dolina II-9; **Rauberger** Donat (3. 11. 1886, Nemčija) Ljubljana, Draga 35; **Mauz** in **Rauberger** Ana (29. 8. 1899, Beljak) Ljubljana, Draga 35; **Rauberger** Donat (3. 11. 1923, Ljubljana) Ljubljana, Draga 35; **Rauberger** Friderik (16. 5. 1925, Ljubljana) Ljubljana, Draga 35; **Rauberger** Franc (2. 12. 1935, Ljubljana) Ljubljana, Draga 35; **Rassinger** Marija (10. 11. 1890, Koroško) Ljubljana, Gradaška 16; **Rassinger** Herbert (10. 3. 1921, Ljubljana) Ljubljana, Nemčija; **Skorjanc** in **Rakidžič** Ela (5. 5. 1895, Maribor) Ljubljana, Bleiweisova 9; **Rabitsch** Teodor (18. 10. 1895, Ljubljana) Ljubljana, Smoletova 9; **Weiss** in **Rabitsch** Jenny (3. 4. 1887, Ljubljana) Ljubljana, Smoletova 9; **Putick** Grete (8. 11. 1893, Koroško) Ljubljana, Cesta 29. oktobra 21a; **Weilgang** Fran (24. 6. 1886, Bijelovar) Ljubljana, Celovška 49; **Jeranko** Jožef (24. 12. 1906, Nemčija) Ljubljana, Tyrševa 31; **Krauzer** in **Jeranko** Adela (20. 7. 1912, Hrastnik) Ljubljana, Tyrševa 31; **Jeranko** Jožef (18. 11. 1929, Laško) Ljubljana, Nemčija; **Luhn** Alma Marija (12. 9. 1920, Ljubljana) Ljubljana, Florijanska 30; **Kunz** Stanislav (19. 11. 1894, Ljubljana) Ljubljana, Splitska 15; **Edelmeier** in **Kunz** Ana (28. 4. 1898, Nemčija) Ljubljana, Splitska 15; **Zalokar** Ema (30. 10. 1915, Štajerska) Ljubljana, Piazza Roma 8; **Korn** Henrik (1. 9. 1903, Ljubljana, Streliška 7; **Eberle** in **Korn** Elizabeta (14. 10. 1905, Maribor) Ljubljana, Streliška 7; **Kokol** Anton (21. 7. 1906, Maribor) Ljubljana, Gallusovo nabrežje 13; **Hönigmann** in Jančigaj Viktorija (23. 12. 1894, Kočevje) Ljubljana, Vodnikova 71; **Göderer** Irmgard (26.7. 1909, Kočevje) Ljubljana, Kotnikova 13; **Suschnik** Jožef (7. 6. 1889, Kranj) Ljubljana, Hotel Slon; **Suschnik** Jožef (8. 3. 1925, Ljubljana) Ljubljana, Nemčija; **Tönnies** Gustav (12. 10. 1893, Ljubljana, Ljubljana, Knafljeva 3; **Hengerer** in **Tönnies** Herta (3. 12. 1902, Klagenfurt) Ljubljana, Knafljeva 3; **Tönnies** Uta (17. 10. 1935, Ljubljana) Ljubljana, Knafljeva 3; **Tönnies** Manfred (26. 12. 1940, Ljubljana) Ljubljana, Knafljeva 3; **Babinek** Emilija (19. 5. 1893, Sv. Peter) Ljubljana, Židovska 6; **Blatnik** Herman (24. 3. 1914, Ljubljana) Ljubljana, Emonska 10; **Tschemernjak** in **Blatnik** Katarina (28. 9. 1915, Zidani most) Ljubljana, Emonska 10; **Berdeis** Franc (4. 7. 1908, Gladbeck) Ljubljana, Verovškova 21; **Mischitz** in **Berdeis** Karla (25. 2. 1908, Podgora) Ljubljana, Verovškova 21; **Felber** Otilija (20. 9. 1891, Ljubljana) Ljubljana, Sp. log; **Gnesda** in **Gerstner** Ivana (21. 8. 1860, Ljubljana, Ljubljana mestni trg 8; **Habitsch** Janez (12. 1887, Ljubljana) Ljubljana, Židovska steza 1; **Korren** in **Marinko** Helena (24. 9. 1881, Planina) Ljubljana, Glinška 12; **Felber** Leo (25. 6. 1895, Ljubljana) Ljubljana, Podmilščakova 11; **Jelenz** in **Felber** Antonija (25. 4. 1897, Ljubljana) Ljubljana, Podmilščakova 11; **Felber** Lea (22. 4. 1923, Ljubljana) Ljubljana, Podmilščakova 11; **Felber** Melita (21. 2. 1925, Ljubljana) Ljubljana, Podmilščakova 11; **Felber** Robert (5. 6. 1927, Ljubljana) Ljubljana, Podmilščakova 11; **Felber** Karmen (26. 11. 1931, Ljubljana) Ljubljana, Podmilščakova 11.

Francesco Perri: 32

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Jože Lovrenčič.

Pregnanstvo.

1.

Po zakonolomstvu Julije, Avgustove hčere, ni v Rimu vzbudil noben svetovni dogodek toliko hrupa kakor slučaj Valerija Messala v Lolijinih vrtovih.

Pred več leti je podoben dogodek, v katerega so bile zapletene nekatere matrone in judovski vedeževalci, prisilili senat, da je odločno popsegel v vso zadevo. Jasna odredba iz leta 711 je z grožnjo težke kazni prepovedovala eleherno opravljanje tujih obredov in je bilo tedaj nekaj tisoč orientalskih čarodejev poslanih v rudnike na Sardinijo.

To pot pa ni šlo samo za obhajanje tajnih obredov, ki jih je postava prepovedovala, temveč se je tej kršitvi pridružilo še zakonolomstvo — o tem ni nihče dvomil — med ugledno ženo iz višjega rimskega plemstva in mladeničem, ki je bil po svojem razmerju do moža zakonolomnice kakor njegov sin. In povrhu vsega še ranitev Valerija Messala, ki je bil konzulska osebnost, pontifeks avgustalskih svečenikov in varuh in sorodnik napadalčev! Pa da ne bi zbudilo vse to izrednega zgledovanja?

In pohujšanje se je dogodilo v hiši ene izmed najbolj znanih žena v mestu ob sodelovanju mnogih drugih, med katerimi je bila tudi žena vladajočega konzula. Poklicni odvetniki in javni vohuni so že računali s sijajnim dobičkom, ki jim ga prinese ta sramotna dogodivščina. V gručah so se vrstili pri Valeriju, da bi mu pomagali zasnovati proces ogromnega obsega. Vsi so vedeli, da so v dogodek zapletene žene bogate. Lolija je imela draguljev, ki bi zatemnili Kleopatrine, in Varilija je imela tudi kneževsko doto. Znano je bilo tudi, da bo mladi Marcus Adonij prihodnji mesec postal polnoleten in gospodar lepega premoženja. Bilo je torej dovolj bogastva, ki je vzpodbujalo pohlepne javne tožilce.

Tako se jih je lepo število vrglo nad Valerija Messala, a so se takoj razdelili v dve stranki. Prvo je vodil vohun Aterius Latiarus, ki je svetoval navadno tožbo zaradi zakonolomstva, ker ako bi razširil obtožbo in zapletel v proces vse članice Lolijinega krožka, bi se pahnil v neizbežen polom. Proti njemu bi bile najvišje osebnosti: vladajoča konzula, mlajša Agripina, in zlasti vsemogočna Urgulanija, ki se je z Lolijo že spravila nad senat.

Druga stranka, ki jo je vodil prosluli Domitius Ater, pa je bila za proces velikega obsega, da bi iz navadnega zakonolomstva, kar je bilo tedaj v Rimu nekaj vsakdanjega, razpredli državno zadevo in zločin zoper veličanstvo cesarjevo.

Kakšen dobiček naj bi imeli tožilci, ako bi šlo po Aterijevem samo za navaden proces zoper zakonolomstvo? Kako malenkost. Če pa bi se sprejela njegova zamisel, bi se obtožba razširila ne samo na kršitev verskih predpisov, temveč bi se spremenila v obtožbo zarote zoper državo in zoper cesarja samega.

Kaj naj bi sicer pomenilo obhajanje mističnih orientalskih obredov? V vseh družabnih slojih se je razširila misel, da se bliža preobrazba sveta in da se izoblikuje bodoči družabni red v znamenju novih tujih božanstev, ki si jih je treba pridobiti s tajnimi in nizkotnimi obredi. Vsa ta epidemija uvajanj, zlasti med mladino, ženskami in množico sužnjev, noče drugega kot pospešiti prihod novih božanstev, propad cesarstva, porušenje Rima in tako tudi smrt cesarjevo.

Tako utemeljen, bi zavzel proces ogromen obseg in bi tudi silovito vplival na Tiberija, ki je zdaj popolnoma v rokah astrologov.

Če bi se stvar posrečila, bi prišli do mastne pogače, spravili bi lepo vse premoženje teh žensk, s katerim bi se lahko podkupil ves senat.

Domicijeva zamisel je zmagala in z nenavadno hitrostjo so začeli Valerius in njegovi svetovalci pripravljati obtožbo na tej podlagi.

Izginjenje astrologa Manoa, beg Lupov in vedenje Megaklesa, ki je gotovo pospešil odstranitev največjega krivca Marka Adonija, so Valerija prepričali, da je bila v njegovi hiši široko razpredena zarota v zaščito ljubimkanja zakonolomcev. Ko se je ubogi Megakles vrnil iz Livijine vile, so ga dali v okove in mu grozili s smrtjo, če ne izda, kam se je mladi gospod zatekel. Istočasno so morali iskati Manoa in ubeglega Sikambra, a niso o nobenem nič izvedeli.

Markovo zatočišče je ostalo tudi skrito. Da bi zmedla sled in spravila iskanje na napačno pot, je Urgulanija, ki je bila v stalni zvezi z Lolijo, razširila vest, da je mladenič v svoji hiši, kamor ne smejo niti pretorijanci.

Tudi Varilija je prišla tisto jutro kako uro za Valerijem v hišo na Celiju, kjer se je razvnel med njima buren razgovor. Užaljeni in razdraženi Valerius jo je hotel spoditi, a mlada žena je ostala.

»Ta hiša je moja,« je odločno odgovorila. »Če sem bila tu tri leta kot nepotrebna žena, morem ostati še kak teden tudi kot gostinja!«

Poleg drugih stvari v hiši je morala ščititi Megaklesa. Starega učitelja je Varilija tako odločno branila, da je zmedla Valerija in njegove svetovalce. Osvobodila ga je okovov in s sodelovanjem drugih hišnih sužnjev je bila po njem v stalni zvezi s svojimi prijateljicami in z Markom Adonijem.

2.

Medtem so Skriboniia, Lolija Pavlina, Agripina in še vse žene iz krožka uporabile ves svoj vpliv, da bi proces omejile. Nekatere senatorje so podkupile z darovi, drugim so grozile, retorja Domicija Afra pa je neki gladiator po naročilu Anije Rufile pretepel. Ker pa so kljub vsemu temu stvari slabo kazale, se Urgulanija ni več obotavljala. Nekega lepega jutra je pred procesom naročila v Ostiji ladjo in se odpeljala na Capri k cesarju.

Tiberij je imel pred to ženo nekak svet strah. Njena predrzna smelost, njen nasilni mogočni značaj in zlasti njen nastop so silno vplivali nanj, zlasti ker je bil ves zmeden pod vplivom premišljevanja o skrivnostni preobrazbi sveta.

Ko jo je Tiberij zagledal v plašču, okrašenem z zvezdami, s polmesecem v laseh in z neštetimi amuleti na prsih, ga je prevzela groza in ji je vse ugodil.

Tako se je zgodilo 25. decembra, meseca očiščevanja, ko je senat ob navzočnosti Varilije in drugih članic razpravljal o zadevi, nekaj nepričakovanega. V dvorano, ki je bila nabita senatorjev in radovednežev, je vstopila v svoji ekscentrični obleki Izidine svečenice Urgulanija in pokazala Tiberijevo pismo. Cesar si je sam pridržal sodbo v tej zadevi, izključil je obtožbo žalienja veličanstva in zakonolomstva ter omejil vse na navaden prestopek zoper verske predpise.

Glede na posebno stanje v Varilijinih odnošajih do moža in do Adonija, ki je bil mladoleten in neizkušen, je obsodba, ki jo je zadela, popolnoma uničila vohunom upanje na kak plen.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih pa ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Odlična filmska umetnina prirejena po drami „Življenje" od Benvenuta Cellini

Perzej in šest deklet

Augusto di Giovanni, Ellena Zareschi, Režija Giovacchino Forzano

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Napeta zgodba iz mornariškega življenja

Ujetnik iz Santa Cruz

Juan De Landa, Maria Mercader, Guiseppe Rinaldi in drugi

KINO UNION - TEL. 22-21

Globoka ljubezenska zgodba in obenem krasen glasbeni film

Intermezzo

LESLIE HOWARD — INGRID BERGMAN

KINO MATICA - TEL. 22-41

Kurivo

TEL. 2951

DRVA PREMOG IV. SCHUMI DOLENJSKA CESTA

Objave

Zahvala

Podpisana se vdano zahvaljujem asistentu dr. Francu Peršiču in dr. Fr. Žvanutu za srečno uspelo operacijo, ki mi je v visoki starosti rešila življenje. Obenem se zahvaljujem operacijski sestri Palmiri in ostalim čč. sestram za ljubeznivo postrežbo v moji bolezni. - Fr. Kavčičeva. r

Kupimo

Robidov list

lahko vso zimo nabirate in doma sušite. Kupuje ga in najbolje plača vedno Grom Jože, Ljubljana, Tržaška cesta 11. k

Zdravil. zelišča vseh vrst

kupuje in plača najbolje Grom Jože, Ljubljana, Tržaška cesta 11. k

PACCHI POSTALI URGENTI
NUJNI POŠTNI PAKETI

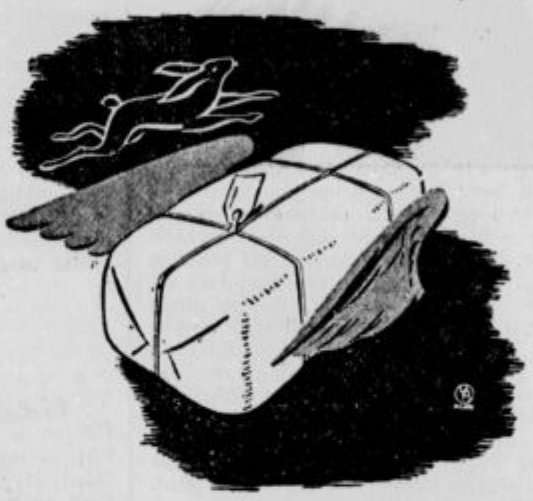

giungono a destinazione contemporaneamente alle corrispondenze per espresso imposiate nello stesso giorno ed alla stessa ora. - Sono accettati da e per tutte la località del Regno e delle Colonie italiane. - Hanno corso coi treni diretti e direttissimi, - Sono recapitati a domicilio per espresso subito dopo l'arrivo a destinazione.

dospejo na naslov ob istem času kakor ekspresna pisma oddana na pošti istega dne in ob isti uri. Sprejemajo jih v vseh krajih in za vse kraje Kraljevine Italije in kolonij. Potujejo z direktnimi in pospešenimi brzovlaki. Na dom so dostavljeni najhitreje, takoj ko dospejo na namenj. postajo

Malioglasi

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L 1.—, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. — Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Iščejo:

Vesten cerkovnik

neporočen, 39 let star, zaradi sile razmer išče službo na večji župniji ali kot sluga, da preživi sebe, očeta in dve sestri. Priporoča ga toplo tudi njegov župnik. Ponudbe na upravo Slovenca pod »Cerkovnik« št. 268. a

Službe

Dobe:

Služkinja

poštena in pridna, vešča kuhanja, dobi zaposlitev takoj. Pod Rožnik, Cesta V št. 35. b

Krojača in šiviljo

iščemo za na dom. - Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Ljubljana« št. 275.

Vajenci

15 letni fant

dober risar, bi se rad izučil za umetnega slikarja. Naslov v upravi lista pod štev. 277. Š v

Trgov. učenca

iz poštene hiše sprejme trgovina z meš. blagom Leopold Grabrijan, Metlika. v

U najem

Lokal

z moderno izložbo, poleg Figovca, takoj oddam. - Informacije daje I. Knez, Gosposvetska c. 1, dvor.

Pouk

Inštrukcije

daje višješolec. Ponudbe pod »Uspeh« št. 280 na upravo »Slov.« u

S težkim srcem javljamo, da nam je umrl 11. januarja, previden s tolažili sv. vere, naš najboljši in najdražji mož, oče, brat, stric, tast in svak, gospod

Jože Praprotnik

hišni posestnik

Nepozabnega pokojnika bomo spremili k večnemu počitku dne 13. januarja ob pol petih popoldne iz hiše žalosti, Ciglarjeva ul. 12, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 12. januarja 1942.

Žalujoči: *Alojzija*, žena; *Franci* in *Stanko*, sinova; *Fanči* por. *Sever*, hčerka — in ostalo sorodstvo.

Umrla nam je v 89. letu starosti, previdena s tolažili svete vere, naša ljubljena mama, stara mama, prababica, teta in tašča, gospa

Marija Černe roj. Bergant

posestnica

Truplo drage pokojnice leži na njenem domu, Kladezna ulica 21. — Pogreb bo v torek, dne 13. t. m. ob 4. uri pop. z Žal. kapele sv. Janeza, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 12. januarja 1942.

Žalujoči:

Micka, Manca por. *Stresen*, hčerki — in ostalo sorodstvo.

Inserirajte v „Slovencu"!

ZAHVAAL. Vsem, ki ste na kateri koli način počastili spomin našega umrlega očeta, gospoda

ANTONA KUNSTEK

se iskreno zahvaljujemo.

Ljubljana, 12. januarja 1942. *Žalujoči ostali.*

Francesco Perri: 49

Kap jih je zadela...

»Pri sprejemniku je poslušal gospod Montgomery. Ta gentleman je pravil gospodični Cassertonovi skozi okno belega stolpa, kjer je stal v ateljejski sobi sprejemnik, da je gospod komisar zaprt v neki votlini — sicer še z Marmadukom Washingtonom...«

»O! Ta še tudi živi?«

»Kot zgleda, da! — Torej, gospod komisar je zaprt v votlini, h kateri je pristop samo z morske strani...«

»Nu, kako?«

»Gospod nadzornik, saj menda poznate grajski jarek?«

»Bolje od vas!« mu odgovori Higgins in potegne z roko čez obvezano glavo.

Gavinovo lice je ostalo kot prej brezizrazno, medtem ko so se stražniki zadovoljno režali.

»Mi je prav žal, gospod nadzornik!« mu pravi hišnik s sočutjem.

»Hvala! — Torej naprej!«

»Nu, grajski jarek dobiva vodo iz morske ožine. Skale tega ozkega zaliva — ki ga imenujemo ‚Zaliv belega stolpa' — so večinoma spodmlete in v njih je mnogo votlin, med njimi je gotovo — kot je bilo razvidno iz Montgomeryjevega poročila, na žalost precej pomanjkljivega — vhod v tisto votlino, kjer je zaprt gospod Chapell.«

»Zakaj pa ni Montgomery točno poročal? Saj je bil gospod kolega vedno tako natančen.«

»Vaš cenjeni kolega ni mogel!«

»Zakaj pa ne?«

»Ker je gospoda pobil na tla duh heatherstonskega gradu, pri čemer, kot izgleda, se je razbil tudi radijski sprejemnik!«

S kletvico na jeziku je hotel skočiti Higgins iz naslonjača.

Z bolestnim vzklikom je zopet omahnil nazaj.

»Prekleto!« je zaškripal z zobmi. »Ta ničvredni duh me je že vodil dosti dolgo za nos! Toda sedaj mu bom pa zavil končno enkrat vrat!«

»Prav zares, gospod!« pritrdi Gavin.

*

Mučno in počasi so potekale minute.

Ko je izginl Bobby skozi lino, je seskočila gospodična Cassertonova raz rame obeh mož.

Vsi trije so stali sedaj skupaj na mizi.

Okrog njihovih nog je valovila ledeno mrzla morska voda, ki je vedno bolj naraščala.

Zaskrbljeno je poslušal komisar, če se bo Bobby oglasil.

Gospa Chappellova je stala na nizki predalni omari.

Voda ji je segala že do bokov.

Pred njo je ležal na plavajoči zofi Ambrose, ki ga niso mogli zbuditi.

Njegova omedlevica je bila izredno dolgotrajna.

Gospa Chappellova mu je dajala na glavo mrzle obkladke.

»Helena, prosim, podaj mi svoj revolver!« je prosil Chappell.

Gospa komisarjeva seže v svoj usnjeni tok, potegne iz njega revolver, obrne varovalno zaporo in ga vrže svojemu možu.

»Kaj boš storil, Reggie?«

»Morate mi takoj pomagati, da bom prišel ven! Bobby je v nevarnosti.«

Gospa Chappellova je takoj priplavala k njemu do mize.

»Ali naju bosta lahko držala?« vpraša gospodična Cassertonova gospo Chappellovo, motreč njeno vitko postavo, ki je zgledala pod sivkastomodro obleko, ki se ji je prilepila na telo, kot bi bila naga.

»Bo pač moralo iti...« ji odgovori skromno gospa Chappellova.

In komisar razlaga:

»Jaz sem skoraj za polovico višji od Bobbyja in zato imam večjo prednost, kajti gospodični Cassertonovi me bo treba držati na svojih ramah samo nekaj sekund.«

Chappell je znal in mogel doslej čuvati svetivo pred vodo. Ostalo je suho v lovski torbi.

To mu je sedaj zelo koristilo, kajti obesil si je paličasto baterijo na gornji gumb žaketa, potem je prijel z zobmi držala treh magnezijskih plamenic, in nekaj vžigalic, ki se povsod lahko užgejo, si je pripravil, da bi jih lahko takoj potegnil iz žepa.

Najprej je splezal Bystrock, ki sta ga podpirali obe ženski, na ramena.

To je bilo treba, kajti Chappell je tehtal skoraj devetdeset kilogramov.

Nekaj sekund se je zdelo, da bo Amerikanec izgubil ravnotežje.

Toda končno se je le umiril.

Naenkrat je vžgal magnezijsko plamenico in jo zagnal skozi lino, ki mu je manjkalo do njenega roba še samo dva metra.

Na hodniku, kamor se je odpirala lina, je zaslišal tihi krik groze.

»Hitro, hitro!« je zaklical doi z Bystrockovih ramen.

Z njegovo pomočjo se je pognala gospodična Cassertonova gospej Chappellovi in nadzorniku Bystrocku na ramena.

Nekdanja artistinja se je sklonila.

Chappell ji je pokleknil na hrbet.

Kot blisk se je Tessy Cassertonova vzravnala.

Chappell ji je stopil na ramena.

Napočil je najbolj nevarni trenutek.

Chappell je brez truda dosegel s prsti rob line.

Oprijel se je roba.

S tem je razbremenil trojico pod sabo.

Vsi so sedaj pričakovali, da bo gospodična Cassertonova skočila na tla.

Toda namesto tega se je oprijela Chappellovega telesa skoraj tako, kot bi plezala po vrvi.

Spretno se je pognala kot mačka kvišku.

Z elegantnim zagonom je zlezla skozi lino.

V njeni desnici se je zasvetila cev lahke damske pištole.

V tem je že počil prvi strel.

Chappell se je povzpel kviku.

Vrgel se je čez rob odprtine.

Pred njim se je posvetilo.

Samo lahka kretnja z glavo in bil je izven nevarnosti.

Toda v tem je bil Chappell že zunaj.

Položaj na hodniku je bil čuden.

Chappell je pričakoval čisto drugih oseb, kot so bile sedaj na hodniku.

Rdeče zidovje so jasno razsvetljevale magnezijske plamenice s svojim belim sojem.

Pred Chappellom je stala gospodična Cassertonova s pištolo, iz katere se je še kadilo.

Pred gospodično Tessy je ležal tiskar, ki ga je bila ustrelila.

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič